

Voel je je beleid?

Over beleidsvervreemding, werkdruk en coping van parlementaire medewerkers tijdens het
asieldebat

Tomas Ansing (697831)

Datum: 29-06-2025
Locatie: Erasmus Universiteit Rotterdam
Aantal woorden: 11.449
Begeleider: dr. Baalbergen, I
Tweede lezer: dr. Kanas, A.M.

Abstract

In Nederland – zoals in veel andere Europese landen – is migratiebeleid de afgelopen jaren een saillant verkiezingsthema. Verkiezingscampagnes stonden bol van beloftes over grip op instroom, met als voorlopige (enige) uitkomst daarvan het Tweestatussysteem en de Asielnoodmaatregelenwet (ANMW). Terwijl deze wetten flinke implicaties hebben voor asielzoekers en uitvoeringsorganisaties, leggen ze ook een stevige claim op de ambtelijke en parlementaire beleidspraktijk. Beleidsmedewerkers in de Tweede Kamer – doorgaans opererend achter de schermen – vervullen hierin een spilfunctie: zij analyseren wetsvoorstellen, adviseren Kamerleden in de voorbereiding van de wetsbehandeling. Maar wat doet het werken aan zulke ingrijpende dossiers met hun professionele motivatie en persoonlijke belasting?

Aan de hand van zeven semigestructureerde interviews met beleidsmedewerkers van verschillende politieke partijen is onderzocht in hoeverre zij beleidsvervreemding ervaren, welke copingstrategieën zij hanteren, en hoe deze ervaringen samenhangen met partijpositie, rol en werkcultuur. Theoretisch is aangesloten bij het Policy Alienation Framework (Tummers, 2012) en de Coping Theory (Lazarus & Folkman, 1984). De resultaten laten zien dat beleidsvervreemding vooral voorkomt bij medewerkers die het inhoudelijk oneens zijn met het beleid; zij rapporteren gevoelens van machteloosheid en betekenisloosheid, die zij trachten te counteren met verschillende vormen van coping. Medewerkers die het beleid steunen ervaren minder emotionele belasting en hanteren vaker afstand en praktische werkstrategieën.

Deze studie laat zien dat parlementair beleidswerk rond gevoelige en politiek geladen dossiers zoals het migratiebeleid niet louter een professionele aangelegenheid. De emotionele en morele dimensie van het werk is aanzienlijk, zeker wanneer persoonlijke overtuigingen botsen met politieke realiteit. Beleidsmedewerkers balanceren tussen partijbelang, inhoud en persoonlijke overtuiging. Coping blijkt daarbij een veelgebruikt mechanisme om onder hoge druk te kunnen blijven functioneren. Dit onderzoek laat zien hoe hun speelruimte, ervaren belasting en werkhouding sterk worden beïnvloed door partijstandpunt en de aard van het dossier.

Voorwoord

Met gepaste trots presenteer ik u mijn masterscriptie. Een stage die ik eigenlijk vorig jaar had moeten afronden, is – in de hectiek van de Haagse werkelijkheid – uitgelopen tot een anderhalf jaar durend leerproces dat uiteindelijk resulteerde in een fulltime functie in de Tweede Kamer. Sindsdien werk ik als beleidsmedewerker migratie voor de fractie van Nieuw Sociaal Contract. In die rol heb ik van dichtbij te maken (gehad) met de wetsvoorstellen die in dit onderzoek centraal staan. Dat is bij vlagen complex, intens en soms ook persoonlijk confronterend – en juist die ervaring vormde de aanleiding om dit onderzoek te doen.

Ik wil graag nog een aantal mensen bedanken die mede mogelijk hebben gemaakt dat ik deze scriptie tot een afronding heb weten te brengen, en daarvan is er één die er met kop en schouders bovenuit steekt; dr. Baalbergen, die mij onvermoeibaar heeft begeleid door dit scriptietraject. Beste Ids, dank voor je scherpe blik, het inzetten van je aantoonbare academische kwaliteiten voor leken als ik, en het mij door dit traject heen slepen. Zonder jou was dit niet gelukt. Hiernaast wil ik alle beleidsmedewerkers, mijn collega's, bedanken voor het participeren aan dit onderzoek, zonder jullie kostbare tijd weg te cijferen voor dit onderzoek was dit niet mogelijk geweest. Ook wil ik Sam Bilgi en Joël Methorst hier in het bijzonder nog benoemen; Sam en Joël, jullie humor, luchtigheid en bemoediging heeft het combineren van mijn baan en scriptie een enorm stuk leuker gemaakt, ik dank jullie vrienden! Verder wil ik graag mijn stagebegeleider deheer Boomsma bedanken, die met verve en scherpe filosofische analyses mij steeds weer tot kritisch denken heeft gebracht, dank daarvoor!

Dan zou ik afsluitend mijn scriptie willen opdragen aan mijn ouders. Mama, Papa, het heeft 25 jaar, heel veel uren aan motiveren gekost, maar mijn academisch kruis staat dan eindelijk geplant op de Golgotha van de scriptiewereld – en verlossing gloort aan de horizon. Verder wil ik mijn liefvallige vriendin Nina nog bedanken. Nien, dankjewel voor de steun en hulp die je voor mij bent, ik houd van jou. Als laatste wil ik mijn Opa bedanken. Opa, ik heb je inmiddels ruim 3 jaar geleden beloofd dat ik mijn studie(s) af zou maken, die belofte los ik bij deze in.

's-Hertogenbosch, 28 juni 2025

Tomas Ansing

Inhoudsopgave	
1. Inleiding	5
2.1 Inleiding Theoretisch Kader	9
2.2.1 Kerntheorieën: Policy Alienation Framework	11
2.2.2 Machteloosheid en betekenisloosheid	12
2.3.1 Kerntheorieën: Coping Theory	14
2.3.2 Toepassing op de context van beleidsmedewerkers	15
2.4 Samenhang tussen beleidsvervreemding en coping	16
2.5 Conceptueel Model	18
3. Methode	19
3.1 Onderzoeksonderwerp en aanpak	19
3.2 Selectie Respondenten	20
3.3 Procedure en ethische overwegingen	21
3.4 Data analyse	22
3.5 Validiteit en betrouwbaarheid	22
4. Resultaten	23
4.1 Werk (context)	23
4.2 Werkdruk	25
4.3 Beoordeling van de wetten (beleidsimpact algemeen)	27
4.4 Beleidsimpact op asielzoekers	31
4.5 Persoonlijke impact	34
4.6 Copingstrategieën	37
5. Conclusie	41
6. Discussie	43
Literatuurlijst	47
Bijlage 1: Coderingstabellen Interviews	52
Bijlage 2: Topiclist	80
Bijlage 3: Informed Consent Formulier	82

1. Inleiding

De Tweede Kamerverkiezingen van november 2023 hebben geleid tot een flinke politieke herschikking in het Nederlandse parlement (*Zetelverdeling Tweede Kamer*, z.d.). Verschillende nieuwe partijen hebben zich stevig gepositioneerd in de Kamer, bestaande partijen hebben in sommige gevallen flink verloren en moesten hun koers wijzigen. Ook de coalitievorming verliep moeizamer dan in voorgaande jaren. Eén van de belangrijkste thema's tijdens zowel de verkiezingen als de coalitievorming was het Nederlandse migratie- en asielbeleid, waarin meer grip op- en uiteindelijk minder migratie een wens was die door een groot deel van de samenleving werd uitgesproken (Sociaal en Cultureel Planbureau, 2024). De publieke en politieke druk om “de instroom te reguleren” heeft geleid tot ingrijpende beleidsvoorstellen die in de loop van het parlementair jaar 2024-2025 (ten dele) naar de Kamer zijn gestuurd. In het bijzonder zijn twee wetsvoorstellen bestempeld als de voorlopige speerpunten van de Minister van Asiel en Migratie die op dit terrein de meeste aandacht vragen: de Wet op het tweestatussysteem en de Asielnoodmaatregelenwet (ANMW).

Het tweestatussysteem beoogt een scherper onderscheid te maken tussen vluchtelingen die bescherming genieten op grond van het Vluchtelingenverdrag (status A) en degenen die subsidiaire bescherming ontvangen (status B) (Boeles et al., 2014). Personen die onder het Vluchtelingenverdrag vallen, zijn diegenen die gegronde vrees hebben voor vervolging wegens bijvoorbeeld hun religie, nationaliteit of politieke overtuiging (in haast alle gevallen dus op basis van individuele gronden). Subsidiair beschermden zijn personen die niet onder het Vluchtelingenverdrag vallen, maar in hun land van herkomst ernstig risico lopen op onmenselijke behandeling of willekeurig geweld, bijvoorbeeld door oorlog of (grootschalige) marteling. De praktische implicatie van het onderscheid is dat rechten zoals gezinshereniging, naturalisatie en de tijdigheid van verblijfsvergunningen niet langer

automatisch of onder gelijke voorwaarden worden toegekend aan beide groepen, wat tot dit wetsvoorstel door beide Kamers is aangenomen wél het geval is. Hierdoor ontstaat er in de uitvoering een onderscheid dat diep ingrijpt op de werking van het nationale asielrecht en de keten. Subsidiair beschermden zullen bijvoorbeeld aanzienlijk langer moeten wachten op mogelijkheden tot gezinshereniging of een duurzaam verblijf, wat vragen oproept over de verenigbaarheid van deze wetgeving met internationale verdragen zoals het Europees Verdrag voorn de Rechten van de Mens (EVRM), en in het bijzonder artikel 8, dat het recht op gezinsleven beschermt (Boeles et al., 2014; Klaassen, 2019). De ANMW stelt het kabinet in staat om tijdelijk af te wijken van bestaande wettelijke normen wanneer sprake is van een crisis/noodsituatie in de asielopvang (Raad van State, 2025). In de praktijk betekent dit dat standaardprocedures kunnen worden opgeschort, verblijfsvergunningen korter worden en het moeilijker wordt voor bepaalde groepen om hun gezin te laten nareizen (Raad van State, 2025). Waar het beleid mikt op ‘beheerste instroom’, komt de menselijke maat hierdoor volgens verschijnende organisaties onder druk te staan (Van der Steen, 2022; College voor de Rechten van de Mens, 2025). De uitvoerbaarheid van deze wet is onderwerp van veel discussie: instanties als de Raad van State en het College voor de Rechten van de Mens (2025) hebben stevige kritiek geuit op de juridische houdbaarheid en praktische werkbaarheid van deze maatregelen.

De optelsom van beide wetten betekent niet alleen een wijziging in het juridische kader van het asielrecht, maar ook een verschuiving in de manier waarop over vluchtelingen wordt gesproken en gedacht, en hoe daar politiek en bestuurlijk mee wordt omgegaan. In het maatschappelijke en politieke debat is de toon de afgelopen jaren verhard: vluchtelingen worden steeds vaker benaderd als object van beheersmaatregelen in plaats van als subject van rechten. De taal in beleidsstukken, Kamerdebatten en media schuift op richting begrippen als “druk op de opvangketen” en “instroombeheersing”, waarbij fundamentele mensenrechten

soms ondergeschikt lijken aan bestuurlijke beheersbaarheid (Baldwin-Edwards et al., 2019; Baldwin-Edwards & Lutterbeck, 2019). In die context kunnen de maatregelen uit het tweestatussysteem en de ANMW als restrictief en weinig humaan worden ervaren. Ze zorgen niet alleen voor een versoering van rechten, maar ook voor onzekerheid, versnippering en een grotere afstand tot fundamentele rechtsbeginselen voor een groot aantal van (groepen) vluchtelingen.

Tegelijkertijd betekenen dit scala ontwikkelingen een fundamentele veranderingen van de manier waarop beleid binnen het parlement wordt voorbereid, verdedigd en politiek vertaald. Beleidsmedewerkers fungeren in het parlement als de verbindende schakel tussen Kamerleden, fractiebelangen, ministeries en de juridische kaders en uitvoerbaarheid van voorstellen die door een regering worden aangedragen (Hoppe & Jeliazkova, 2006). Zij zijn het die wetswijzigingen analyseren, afstemmen met stakeholders & belangenorganisaties, amendementen & moties voorbereiden en Kamerleden ondersteunen in debatten. Toch blijft het onduidelijk hoe zij zelf deze ingrijpende beleidswijzigingen beleven – laat staan wat deze betekenen voor hun dagelijkse functioneren, mentale belasting en beleidsmatige manoeuvreerruimte.

Ondanks het cruciale werk dat beleidsmedewerkers verrichten binnen parlementaire fracties, is er nog weinig bekend over hoe zij omgaan met de voortdurende (en/of rigoreuze) beleidsveranderingen en welke impact dit heeft op hun functioneren en belastbaarheid. Juist in een tijd van toenemende politieke fragmentatie en groeiende werkdruk is het essentieel om beter te begrijpen hoe beleidsmedewerkers in het parlement hun taken ervaren, hoe zij omgaan met de praktische en emotionele druk van complexe beleidsdossiers, en hoe zij binnen deze dynamiek hun beleidsadvies vormgeven (Dutton, 1991; Tummers et al., 2012). De psychologische en emotionele belasting van beleidswerk mag dan ook niet als randverschijnsel worden gezien, maar vormt een essentieel onderdeel van de parlementaire

beleidspraktijk. Zeker bij dossiers die raken aan existentiële thema's zoals migratie, mensenrechten en veiligheid – zoals bij het tweestatusenstelsel en de ANMW – komt er op beleidsmedewerkers een buitengewone druk te liggen. Zij opereren op het snijvlak van juridische precisie, politieke haalbaarheid en persoonlijke waarden. De manier waarop zij dit navigeren, is bepalend voor de kwaliteit van hun werk én hun eigen welzijn – en vormt daarmee het hart van deze studie.

Dit onderzoek richt zich daarom expliciet op de ervaringen van beleidsmedewerkers bij verschillende politieke partijen in de Tweede Kamer, en analyseert hoe het recente asielbeleid hun professionele functioneren en persoonlijke belastbaarheid beïnvloedt. Door middel van kwalitatieve interviews met beleidsmedewerkers wil dit onderzoek inzicht krijgen in hun ervaringen, uitdagingen en copingstrategieën in reactie op de invoering van het Tweestatusenstelsel en de ANMW.

De centrale onderzoeksvraag luidt als volgt:

"Hoe ervaren beleidsmedewerkers van politieke partijen de impact van de aangekondigde asielwetten op hun professionele functioneren en persoonlijke belastbaarheid binnen de parlementaire beleidspraktijk?"

Deze onderzoeksvraag wordt uitgewerkt aan de hand van de volgende deelvragen:

1. *In welke mate voelen beleidsmedewerkers zich in staat om onafhankelijk en doordacht beleidsadvies te formuleren over de aangekondigde asielwetten binnen hun politieke context?*
2. *Hoe beoordelen beleidsmedewerkers het Tweestatusenstelsel en de asielnoodmaatregelenwet, en in hoeverre heeft dit invloed op hun persoonlijke leven?*

3. *Hoe ervaren beleidsmedewerkers de werkdruk en emotionele belasting die gepaard gaan met de behandeling van het Tweestatussysteem en de Asielnoodmaatregelenwet, en hoe gaan zij daarmee om?*

De bestuurskundige relevantie van dit onderzoek ligt in het vergroten van inzicht in hoe beleidsmedewerkers in het parlement omgaan met de consequenties van complexe beleidsveranderingen en welke institutionele en persoonlijke factoren hun functioneren beïnvloeden (CIPD, 2022). Hierdoor kan beter worden begrepen wat nodig is om beleidswerk binnen politieke partijen effectiever en duurzamer vorm te geven. Het linken van beleidsveranderingen en hoe medewerkers daarmee omgaan is academisch geen nieuw fenomeen, maar de huidige politieke- en beleidsmatige context waarin deze twee wetten zich op dit moment bevinden is een unieke kans om dit (in de Nederlandse context) te onderzoeken. De combinatie van theorieën die vaak wordt gebruikt om deze link mogelijk te maken kan hier worden gebruikt om precies die dynamiek te vangen: hoe persoonlijke overtuigingen, professionele ruimte en politieke context gezamenlijk bepalen of beleidsmedewerkers verbonden blijven met hun werk – of langzaam het gevoel verliezen dat het nog ergens over gaat. Hiernaast zijn deze theorieën in een scala aan contexten toegepast, maar nog niet op parlementaire beleidsmedewerkers, dit onderzoek beoogt in beeld te krijgen of, en hoe, deze ervaringen verschillen van andere types medewerkers.

2.1 Inleiding Theoretisch Kader

Wie wil begrijpen hoe parlementaire beleidsmedewerkers zich verhouden tot ingrijpend asielbeleid, moet verder kijken dan louter die zij schrijven of de technische adviezen die zij geven. Onder hun werk schuilt iets fundamenteel waar zij voor staan, voor strijden en waarom zij hun werk willen doen. Dit kan soms conflicteren met huidig beleid van de regering, waardoor vervreemding ontstaat van het politiek landschap waarin zij opereren.

Dit onderzoek probeert zicht te vergaren over wat de invloed van dergelijke vervreemding is op hun welzijn en werkplezier. In dit hoofdstuk wordt daarom een raamwerk uiteengezet dat houvast biedt bij het analyseren van de ervaringen van beleidsmedewerkers die werken aan dossiers die te maken hebben met flinke beleidswijzigingen, in dit geval het tweestatussysteem en de ANMW.

Allereerst worden twee theorieën besproken die samen het hart vormen van dit kader. Het Policy Alienation Framework (PAF) van Tummers et al. (2012) biedt een basis voor het fenomeen beleidsvervreemding: de ervaring dat beleid losraakt van professionele of morele overtuigingen van beleidsmedewerkers waardoor vervreemding van diens werk ontstaat. In deze paragraaf worden tevens de concepten beleidsdruk en parlementaire beleidspraktijk behandeld. De Coping Theory van Lazarus en Folkman (1984) helpt vervolgens te begrijpen hoe beleidsmedewerkers omgaan met deze druk en definieert hierin verschillende vormen—probleemgericht en emotioneel. Hier worden de overige twee kernbegrippen behandeld; persoonlijke belastbaarheid en coping.

Daarna wordt ingegaan op een reeks specifieke spanningen die kenmerkend zijn voor het werk in de Kamer: van politieke tijdsdruk tot *moral injury*, van compassiemoeheid tot het gevoel vast te zitten in een rol/(politieke) context die een beleidsmedewerker niet zelf heeft gekozen. Tot slot staan we stil bij factoren die mogelijk verklaren waarom de ene beleidsmedewerker wél overeind blijft en de ander niet: professionele autonomie, teamcultuur, politieke kleur, persoonlijke weerbaarheid, maar ook simpelweg lering aan bepaald beleid. Dit hoofdstuk mondt uit in een conceptueel model dat deze elementen met elkaar in verband brengt. Doel hiervan is voornamelijk om een visualisatie te creëren over hoe, en op welke verschillende manieren binnen deze theorieën en concepten deze beleidswijzigingen impact kunnen hebben op beleidsmedewerkers.

2.2.1 Kerntheorieën: Policy Alienation Framework

De ervaring dat het beleid waar men dagelijks aan werkt zich langzaam loszingt van de eigen professionele en morele overtuigingen, wordt in de literatuur aangeduid als beleidsvervreemding. Het PAF, ontwikkeld door Tummers et al. (2012), biedt een theoretische lens om dit fenomeen te begrijpen. Dit kader werd oorspronkelijk ontwikkeld in de context van publieke professionals zoals leraren, zorgverleners en handhavers, maar is interessant om op beleidsrollen in de parlementaire context toe te passen.

Tummers (2012) conceptualiseert beleidsvervreemding als een meerlagige ervaring die zowel cognitieve als affectieve aspecten omvat. In die zin concretiseert hij andere werken over vervreemding binnen publieke instituties (Tonkens et al., 2013; Loyens, 2015) en sluit hij aan bij bredere reflecties op professionele autonomie en zingeving binnen uitvoeringsorganisaties. Beleidsvervreemding wordt binnen dit kader gekarakteriseerd door twee centrale dimensies: machteloosheid en betekenisloosheid. Echter kan niet alleen vervreemding een rol spelen bij de belastbaarheid van beleidsmedewerkers. Centraal binnen deze professionele context staat ook de notie van beleidsdruk. Beleidsdruk gaat verder dan de simpelweg hoge werkbelasting: het verwijst naar de permanente staat van alertheid en flexibiliteit die wordt gevraagd binnen de dynamische en chaotische parlementaire omgeving (Weible et al., 2012). Beleidsdruk omvat zowel de voortdurende stroom van complexe dossiers als de onvoorspelbaarheid van politieke besluitvorming, zowel in het parlement als bij ingediende wetgeving door de regering, gecombineerd met deadlines, factoren die samen de psychologische belasting aanzienlijk kunnen verhogen (Weible et al., 2012; CIPD, 2022).

Het PAF is dus voornamelijk toegepast op uitvoerende professionals, maar recente literatuur toont dat beleidsmatige vervreemding zich ook voordoet bij medewerkers die op grotere afstand van de uitvoering opereren, zoals beleidsmedewerkers. Tummers et al. (2015) signaleren dat ook beleidsadviseurs en strategen vervreemding ervaren wanneer zij betrokken zijn bij beleid waar zij inhoudelijk of moreel afstand van voelen – zeker wanneer de ruimte voor reflectie, inspraak of betekenisgeving ontbreekt. Dit alles speelt zich af binnen wat we kunnen aanduiden als de parlementaire beleidspraktijk: een omgeving die niet alleen gekenmerkt wordt door complexiteit en urgentie, maar waarin vooral ook politieke gevoeligheden voortdurend aanwezig zijn (Hoppe & Jeliazkova, 2006). Beleidsmedewerkers zijn niet alleen analisten of schrijvers, maar opereren in de kern van het politieke proces, waar belangen botsen, compromissen worden gesloten en waar zij geacht worden om in beperkte tijd en middelen te reageren op complexe vraagstukken. In de parlementaire context is dit des te pregnanter: beleidsmedewerkers bevinden zich aan de rand van de macht, dichtbij het vuur, maar vaak zonder de mogelijkheid om het vuur ook echt te sturen.

Binnen deze spanningsvelden biedt het PAF een adequaat instrument, niet om te oordelen over beleid, maar om zichtbaar te maken hoe vervreemding werkt – en waarom sommige beleidsmedewerkers langdurig overeind blijven, terwijl anderen persoonlijk inperkingen van hun welzijn ervaren.

2.2.2 Machteloosheid en betekenisloosheid

Binnen het PAF worden twee verschillende vormen van vervreemding gedefinieerd; machteloosheid en betekenisloosheid (Tummers, 2012). Machteloosheid verwijst naar het ervaren gebrek aan invloed op beleid dat men geacht wordt mede te ontwikkelen of te ondersteunen ((Tummers, 2012). Professionals geven aan dat zij geen ruimte ervaren om hun expertise in te brengen, en dat politieke of hiërarchische logica domineren boven inhoudelijke afwegingen (Tummers et al., 2012; Tummers et al., 2015). In de parlementaire context zou dit

dus kunnen betekenen dat dat beleidsmedewerkers weinig ruimte ervaren om hun beleidsmatige oordeel of expertise in te brengen, doordat politieke belangen of strategische overwegingen de boventoon voeren.

Betekenisloosheid raakt een andere laag: het gevoel dat het beleid inhoudelijk niet aansluit bij morele of maatschappelijke waarden. Deze ervaring doet zich in het bijzonder voor bij dossiers waarin kwetsbare groepen geraakt worden – zoals bij migratie, detentie, of mensenhandel – en waarin de kloof tussen persoonlijke overtuigingen en politieke keuzes scherp voelbaar wordt (Loyens, 2016; Riedel et al., 2022). Loyens (2016) benadrukt bovendien dat dit gevoel wordt versterkt door dat beleidsmedewerkers nauwelijks de mogelijkheid hebben om hun persoonlijke overtuigingen te betrekken bij beleidskeuzes. Terwijl uitvoeringsprofessionals soms nog ruimte hebben om moreel te compenseren in direct contact met burgers, blijven beleidsmedewerkers volgens haar vaak op afstand, waardoor het gevoel van betekenisloosheid zich juist in abstractie kan nestelen (Loyens, 2016).

Verschillend onderzoek duidt aan dat de combinatie van machteloosheid en betekenisloosheid een vacuüm creëert waarin motivatie verdampt en betrokkenheid omslaat in cynisme of terugtrekking (Tummers et al., 2015; Lévesque & Benoit, 2025). Verder wordt aangetoond dat dit soort beleidsvervreemding niet incidenteel is, maar structureel voorkomt in contexten waar professionals weinig inspraak ervaren en zich niet kunnen identificeren met de beleidsdoelen (Tummers, 2012; Tonkens et al., 2013). In het bijzonder laat het werk van Tummers et al., (2015) en Loyens (2014, 2016) zien dat een gebrek aan autonomie en leiderschap vervreemding versterkt en tegelijkertijd copingmechanismen activeert die niet altijd constructief zijn, zoals emotionele terugtrekking of professionele nalatigheid, daar komt dit onderzoek later in het theoretisch kader nog op terug.

2.3.1 Kerntheorieën: Coping Theory

Waar het PAF beschrijft hoe beleidsmedewerkers vervreemding kunnen ervaren ten aanzien van het beleid dat wordt vormgegeven, biedt de copingtheorie van Lazarus en Folkman (1984) zicht op de mechanismen waarmee zij proberen om te gaan met de psychologische en morele spanningen die daaruit voortvloeien. Coping is in deze een proces van aanpassing, waarin individuen, bewust of onbewust, omgaan met stressvolle omstandigheden én proberen daar mentaal of praktisch grip op te krijgen (Lazarus & Folkman, 1984).

In de kern maken Lazarus & Folkman (1984) onderscheid tussen probleemgerichte coping (gericht op het veranderen van de situatie zelf) en emotiegerichte coping (gericht op het reguleren van de eigen emotionele reactie). Welke strategie wordt gekozen, hangt mede af van de mate waarin de stressvolle situatie als controleerbaar wordt ingeschat. Als het probleem (deels) oplosbaar lijkt, zijn mensen geneigd tot actie; wanneer de situatie als onveranderlijk wordt beleefd, zoeken zij eerder emotionele verwerking, afstand of gelatenheid (Lazarus & Folkman, 1984; Dutton, 1991).

Medewerkers maken in de praktijk gebruik van beide copingsvormen, afhankelijk van de context, hun inschatting van hun eigen handelingsruimte, en de mate van druk die zij ervaren (Lazarus & Folkman 1984; Dutton, 1991). In de vroege fasen van beleid – bij conceptvorming, juridische toetsing of adviesvorming – is de ruimte voor probleemgerichte coping vaak groter (Lazarus & Folkman., 1984). Binnen het copingrepertoire van medewerkers zitten bovendien subtielere vormen: het zoeken van steun bij collega's, het legitimeren van beleid vanuit institutionele logica ("het is nu eenmaal besloten"), of het vinden van morele compensatie elders, bijvoorbeeld in andere dossiers of in de persoonlijke levenssfeer (Lazarus & Folkman., 1984; Lorient, 2016).

2.3.2 Toepassing op de context van beleidsmedewerkers

De copingtheorie biedt daarmee een raamwerk om de uiteenlopende manieren te begrijpen waarop beleidsmedewerkers omgaan met werkdruk, beleidsvervreemding en morele bezwaren. Wat de parlementaire context uniek maakt, is dat stressoren niet slechts individueel of organisatorisch van aard zijn, maar ook sterk politiek geladen. De druk om loyaal te zijn aan partijstandpunten, het werken aan wetgeving met ingrijpende (soms ongewenste) maatschappelijke gevolgen, en het gebrek aan momenten van reflectie creëren een omgeving waarin coping veel voorkomt (Weible et al., 2012; Lazarus & Folkman, 1984). Daarin wordt een sterk beroep gedaan op persoonlijke belastbaarheid, ofwel de capaciteit om ook op langere termijn bestand te zijn tegen aanhoudende druk zonder schade te lijden aan hun eigen welzijn of motivatie (Dutton, 1991).

Deze persoonlijke dimensie benadrukt dat beleidswerk niet alleen technisch van aard is, maar juist sterk verweven is tussen persoonlijke overtuigingen en persoonlijke stabiliteit. Onderzoek naar beleidsmedewerkers in binnen- en buitenlandse contexten bevestigt dat zij regelmatig symptomen rapporteren die wijzen op structurele overbelasting, emotionele uitputting en verminderde identificatie met het eigen werk (CIPD, 2022; Lévesque & Benoit, 2025). Daarbij blijkt informele sociale steun binnen het team – ruimte voor ventilatie, gedeeld begrip, humor – van grote waarde. Hoppe & Jeliaskova (2006) noemen dit een ‘bufferfunctie’: het team als vangnet, waarin informele copingstrategieën ontstaan die helpen om stress te verlichten zonder direct de inhoud te hoeven veranderen. Deze informele coping is des te belangrijker in contexten waarin formele inspraak beperkt is (zoals bij een parlementaire meerderheid), en valt dan ook onder emotionele coping. (Lazarus & Folkman 1984; Hoppe & Jeliaskova 2006). Tegelijkertijd moet worden erkend dat copingstrategieën ook hun grenzen hebben. In sommige gevallen versterken ze de vervreemding juist: medewerkers die zich terugtrekken of distantie nemen, voelen zich op termijn nog meer

losgezongen van het beleid en hun rol daarin (Tummers et al., 2015; Lévesque & Benoit, 2025).

2.4 Samenhang tussen beleidsvervreemding en coping

Beleidsvervreemding en copinggedrag zijn losstaande fenomenen, maar worden al in eerder onderzoek met elkaar geassocieerd (Tonkens et al. 2013; Loyens, 2016; Riedel et al., 2022), al is dat nog niet vaak gebeurd in de parlementaire beleidscontext.

Loyens (2016) en Riedel et al. (2022) tonen aan dat professionals in andere contexten verschillende copingstrategieën ontwikkelen, afhankelijk van de mate waarin zij vervreemding ervaren; wie weinig invloed ervaart, neigt eerder naar emotiegerichte coping. Wie daarentegen een zekere mate van autonomie ervaart – bijvoorbeeld in adviserende of consulterende fasen van beleid – neigt eerder naar probleemgerichte coping: zoeken naar alternatieven, herinterpretatie van beleidsdoelen, of interne beïnvloeding. Deze relatie is niet alleen theoretisch plausibel, maar ook empirisch onderbouwd in verschillende beroepsgroepen.

Loyens (2014, 2016) beschrijft hoe inspecteurs die beleid als zinloos of contraproductief ervaren, reageren met uiteenlopende copingstijlen: sommigen trekken zich terug of raken afgestompt, terwijl anderen juist morele zingeving zoeken in het contact met slachtoffers of in de symbolische waarde van hun inzet. De mate van vervreemding blijkt hierin richtinggevend voor het type coping dat gekozen wordt – maar ook het leiderschap en de team(/partij)cultuur zijn van belang. In strak gecontroleerde, hiërarchische settings overheerst emotionele coping; in teams waarin ruimte wordt ervaren om te zeggen en doen wat men het beste acht wordt dit vaker omgezet in acties die invloed hebben op de koers die wordt ingeslagen (probleemgerichte coping) (Tummers et al., 2015).

Ook in andere sectoren blijkt deze dynamiek herkenbaar. Tonkens et al. (2013) tonen hoe zorgprofessionals zich bij marktgerichte hervormingen wenden tot copingvormen als schijnconformiteit, ironie of – in zeldzamere gevallen – activisme. Riedel et al. (2022) koppelen frictie expliciet aan copinggedrag en onderstrepen dat professionals met meer professionele ruimte en sociale steun veerkrachtiger blijken. Tegelijkertijd wijzen Lévesque & Benoit (2025) erop dat coping niet altijd voldoende bescherming kan bieden tegen (beleids)vervreemding, en dat sommige strategieën – zoals emotionele coping en terugtrekking – de vervreemding juist kunnen versterken.

Vervreemding roept dus niet alleen frictie en stress op, maar dwingt ook (bewust of onbewust) af dat men daarmee omgaat (Tummers et al. 2015). In lijn daarmee toonde de het CIPD-rapport uit 2022 aan dat 72 % van de parlementaire medewerkers (in Engeland) excessieve werkdruk ervaart, en dat 33 % te maken heeft met conflict of emotionele uitputting op de werkvloer, een sterke aanduiding dat parlementaire beleidsmedewerkers ook copingstrategieën hanteren. De manier waarop beleidsmedewerkers reageren op ervaringen van machteloosheid of betekenisloosheid, is medebepalend voor hun functioneren en de zingeving van hun werk. Tummers et al. (2015) hebben in hun vervolgonderzoek op het oorspronkelijke beleidsvervreemdingsmodel expliciet aandacht besteed aan deze samenhang. Zij laten zien dat de copingstrategie die een professional inzet, samenhangt met diens beleving van controle. Echter is dit bij beleidsmedewerkers multidimensionaal, gezien zij machteloosheid binnen hun partij kunnen voelen (tactische en operationele machteloosheid), maar ook strategische-, clientgerichte- en maatschappelijke- betekenisloosheid kunnen voelen (Lazarus & Folkman., 1984; Tummers et al., 2015).

2.5 Conceptueel Model

De inzichten uit het voorgaande theoretisch kader komen samen in het onderstaande conceptueel model (Figuur 1). Dit model brengt de veronderstelde samenhang in kaart tussen beleidswijzigingen, ervaren beleidsvervreemding, persoonlijke impact en copingstrategieën. Het model functioneert als analytisch raamwerk voor het empirisch deel van dit onderzoek.

Centraal in het model staat het idee dat beleidswijzigingen, zoals het tweestatussysteem en de ANMW, kunnen leiden tot ervaringen van beleidsvervreemding, specifiek in de vorm van machteloosheid (gebrek aan invloed) en betekenisloosheid (twijfel aan de maatschappelijke waarde van beleid), zoals omschreven binnen het Policy Alienation Framework (Tummers et al., 2012). Deze beleidsvervreemding heeft vervolgens invloed op de persoonlijke impact die beleidsmedewerkers ervaren in hun professionele functioneren. De relatie tussen beleidsvervreemding en persoonlijke impact wordt gemodereerd door factoren als de werkomgeving, persoonlijke belastbaarheid en professionele autonomie van beleidsmedewerkers (Tummers et al., 2015; Hoppe & Jeliaskova, 2006; Lévesque & Benoit, 2025). Deze factoren bepalen mede hoe sterk of hoe mild de ervaren vervreemding zich vertaalt naar persoonlijke en professionele gevolgen.

Om met de persoonlijke impact van beleidsvervreemding om te gaan, ontwikkelen beleidsmedewerkers copingstrategieën. Zij kiezen daarbij – afhankelijk van hun persoonlijke omstandigheden en ervaren autonomie – voor probleemgerichte coping (bijvoorbeeld door actief zoeken naar invloed of betekenisgeving binnen het beleid) of voor emotiegerichte coping (zoals distantie nemen of berusting).

Dit model geeft richting aan de empirische analyse van dit onderzoek, waarin wordt onderzocht hoe beleidsmedewerkers beleidswijzigingen ervaren, hoe zij omgaan met mogelijke beleidsvervreemding en welke copingstrategieën zij inzetten om professioneel én

moreel overeind te blijven. Daarmee vormt het model de integratieve uitkomst van het theoretisch kader: een trechter van concepten, perspectieven en relaties die samen het krachtenveld zichtbaar maken waarin het werk van beleidsmedewerkers zich voltrekt.

Figuur 1: Conceptueel Model

3. Methode

3.1 Onderzoeksonderwerp en aanpak

Om een goed inzicht te krijgen in de beoordeling van grote beleidswijzigingen en welke impact dit heeft op parlementaire beleidsmedewerkers is in dit onderzoek gekozen om hen te interviewen. De keuze voor een kwalitatieve onderzoeksopzet sluit aan bij de aard van de onderzoeksvraag, die gericht is op het verkennen van de beleving, handelingsvrijheid, werkdruk, en persoonlijke impact en de daar bijbehorende copingstrategieën die beleidsmedewerkers hanteren. Een uitgebreid interview van circa twintig tot dertig minuten biedt ruimte voor het begrijpen van achterliggende betekenissen, individuele perspectieven en contextuele factoren die niet via kwantitatieve methoden kunnen worden blootgelegd (Kvale & Brinkmann, 2009). De context waarin beleidsmedewerkers werken is belangrijk om mee te nemen. Met name binnen kleinere fracties combineren zij hun functie vaak met andere taken.

Zo zijn zij niet altijd primair belast met het onderwerp asiel, bijvoorbeeld omdat dit binnen de partij geen prioriteit heeft. Daarnaast vervullen sommigen ook overkoepelende rollen binnen hun team, zoals die van teamcoördinator of ‘Hoofd Beleid’. Deze bredere verantwoordelijkheden kunnen van invloed zijn op de mate van inhoudelijke betrokkenheid bij specifieke dossiers, en daarmee ook op de manier waarop zij beleidswijzigingen beoordelen.

Om deze contextuele nuances bloot te leggen is een uitgebreid semigestructureerd interview de beste manier om de context waarin zij werken te doorgronden (Kvale & Brinkmann, 2009; Bryman, 2012). Deze methode was bij uitstek geschikt om enerzijds een zekere mate van structuur aan te brengen via vaste thematische vragen, essentieel om bepaalde cruciale zaken te coderen, zoals hun evaluatie van de voorliggende wetten, en anderzijds openheid te laten voor persoonlijke toelichting, verdieping en onverwachte inzichten (Malterud 2001). Immers raakten veel van de vragen aan de persoonlijke omstandigheden en ervaring van beleidsmedewerkers en is ruimte in de interviews nodig om deze uitgebreid te kunnen toelichten (Bryman, 2012). Het interviewformat (Bijlage 2) is gebaseerd op een vooraf opgestelde topiclijst, die thematisch aansluit bij het theoretisch kader. Tijdens het gesprek is er ruimte geweest voor doorvragen, nuancering en verkenning van specifieke situaties die respondenten zelf hebben aangedragen.

3.2 Selectie Respondenten

De respondenten waren beleidsmedewerkers van verschillende politieke partijen in de Tweede Kamer, werkzaam binnen de ondersteuning van het parlementaire werk op het gebied van asiel en migratie. De selectie was doelgericht (purposive sampling): alle respondenten hebben aantoonbare betrokkenheid bij het asiel- en migratiebeleid en/of hebben inhoudelijk gewerkt aan het tweestatussysteem en de ANMW (Bryman, 2012).

Als inclusie criterium heeft gegolden dat de respondent minimaal zes maanden in functie is geweest (ofwel tijdens de parlementaire behandeling van deze wetsvoorstellen). Dit borgt zowel beleidsinhoudelijke betrokkenheid als voldoende werkervaring binnen de parlementaire context. Er werd gestreefd naar een diverse samenstelling van fracties op basis van politieke kleur, grootte van de partij, en oppositie- dan wel coalitiepositie. Daarin was dan ook van elke partij de beleidsmedewerker voor dit interview gevraagd. Gezien de onderzoeker zelf ook werkt als beleidsmedewerker voor een politieke partij (waarover meer in de discussie), zijn de respondenten informeel benaderd via hun telefoonnummers of aangesproken tijdens werkzaamheden, immers zien beleidsmedewerkers die voor eenzelfde portefeuille verantwoordelijk zijn elkaar met regelmaat bij debatten. Wegens politieke gevoeligheid en enkele andere factoren zijn in dit onderzoek 7 beleidsmedewerkers geïnterviewd die allen asielmigratie in hun portefeuille hebben. In dit onderzoek zijn de beleidsmedewerkers van de fracties van SP, VOLT, DENK, ChristenUnie, SGP, VVD en BBB geïnterviewd, met een gemiddelde duur van 20 minuten per gesprek.

3.3 Procedure en ethische overwegingen

Voorafgaand aan elk interview ontvingen de respondenten een introductiedocument waarin het doel, de werkwijze en de vertrouwelijkheid van het onderzoek worden toegelicht. Daarnaast werd expliciet gevraagd om informed consent: toestemming voor opname (audio), transcriptie en geanonimiseerde analyse van het interview, hierbij werd wel gevraagd om de (kleur/naam) van hun politieke partij te benoemen in het onderzoek. Respondenten hebben het recht behouden om op elk moment het interview stop te zetten of specifieke uitspraken terug te trekken. Namen en persoonlijke details werden niet opgenomen in de analyse of publicatie; uitspraken worden anoniem geciteerd en verwerkt. Alle interviews werden digitaal opgenomen en woordelijk getranscribeerd. De transcripties werden uitsluitend door de

onderzoeker geraadpleegd en opgeslagen op beveiligde systemen in overeenstemming met de richtlijnen van de Erasmus Universiteit Rotterdam voor ethisch verantwoord onderzoek.

3.4 Data analyse

De interviews werden geanalyseerd met behulp van thematische analyse (Braun & Clarke, 2006). Deze methode omvatte het systematisch coderen van de tekst op basis van terugkerende thema's en patronen aansluitend op de literatuur besproken in het theoretisch kader. De initiële codering is open geweest, waarna codes worden gegroepeerd in overkoepelende categorieën 'beleidsvervreemding', 'persoonlijke impact', 'coping'. Deze analytische indeling werd getoetst aan het theoretisch kader en teruggelegd bij de onderzoeksvraag. Er werd gebruikgemaakt van het softwarepakket MAXQDA om het coderen en structureren van data overzichtelijk te houden. Daarin werd eerst axiaal gecodeerd om overkoepelende categorieën te identificeren en benoemen, waarna in de laatste fase selectief werd gecodeerd om patronen bloot te leggen binnen de respondenten hun antwoorden.

3.5 Validiteit en betrouwbaarheid

Om de validiteit van het onderzoek te waarborgen is aan de respondenten dezelfde set vragen gesteld waarin ook woordkeuze in de vragen zo veel als mogelijk consistent is gebleven. Zo werd bij de vraag over de beoordeling van de wet altijd gevraagd met de bewoording 'effectief en rechtvaardig', omdat alternatieve woordkeuze het antwoord zou kunnen beïnvloeden. Ook is bij de vragen over de impact van het werk en persoonlijke ervaringen altijd duidelijk aangegeven dat dit zowel positief als negatief kan zijn, ondanks in sommige gevallen na de eerste helft van het interview duidelijk was dat deze overduidelijk positief/negatief waren. Om de betrouwbaarheid te versterken, worden voorlopige interpretaties van de bevindingen – waar mogelijk – teruggekoppeld aan respondenten

(member check). Hiernaast is gepoogd om de interviews in zo kort mogelijke tijdsplan af te nemen, gezien de (politieke) context van het werk, zeker op asiel en migratie op het moment van onderzoek, nogal ambigu was. Door de interviews zo kort als mogelijk op elkaar te houden is de context waarin het interview plaatsvond gepoogd zo consistent als mogelijk te zijn. In de discussie zal verder worden ingegaan op deze context, de positie van de onderzoeker en mogelijke bias en -limiteringen van de interpretatie.

4. Resultaten

De kwalitatieve analyse van de zeven interviews is uitgevoerd volgens de aanpak van thematisch coderen (open, axiaal en selectief coderen). In de open codeerfase zijn eerst alle relevante uitspraken uit de interviews gelabeld met kernwoorden. Daarna zijn in de axiale fase deze codes gegroepeerd tot overkoepelende categorieën en verbanden gelegd tussen concepten. In de selectieve fase is toegewerkt naar hoofdthema's die de onderzoeksvraag beantwoorden. Dit proces heeft geresulteerd in zes centrale thema's, te weten: (1) Context van het werk, (2) Werkdruk, (3) Beoordeling van de wetten (Beleidsimpact algemeen), (4) Beleidsimpact op asielzoekers, (5) Persoonlijke impact, en (6) Copingstrategieën. Hieronder worden de bevindingen per thema gepresenteerd. Hierin wordt objectief gepresenteerd wat de beleidsmedewerkers hebben verteld, geïllustreerd met citaten uit de interviews. Per thema wordt tevens aangegeven in hoeverre er opvallende overeenkomsten of verschillen zijn tussen respondenten van verschillende politieke oriëntatie (bijvoorbeeld links versus rechts, coalitie versus oppositie, grote versus kleine partij). Elk thematisch deel wordt ten slotte kort samengevat in een deelconclusie die verband houdt met de betreffende deelvraag.

4.1 Werk (context)

Alle geïnterviewde beleidsmedewerkers geven aan dat zij binnen hun fractie een serieuze rol hebben in de beleidsvoorbereiding en dat er naar hun inbreng wordt geluisterd.

Zij fungeren als inhoudelijk expert op het dossier en leveren veelal de bouwstenen voor partijstandpunten en Kamerbijdragen. In kleinere fracties is de cultuur informeel en worden beleidsmedewerkers nadrukkelijk betrokken bij de standpuntbepaling. Zo beschrijft een DENK-medewerker dat zijn teksten “bijna letterlijk worden overgenomen” in debatten. Ook bij VOLT werkt men gezamenlijk aan het asiëldossier, zij het met minder prioriteit, wat resulteert in minder werkdruk én minder frustratie. Ook bij grotere partijen ervaren beleidsmedewerkers dat hun invloed op de interne beleidsvoorbereiding substantieel is. Zij schrijven vaak de eerste versies van spreekteksten, moties of amendementen, waarop het Kamerlid voortbouwt. Een SGP-medewerker benadrukt dat “de keuzes voor het overgrote deel bij de medewerkers [komen]”, en een BBB-beleidsmedewerker geeft aan dat hij “alle inbrengen schrijft” voor het Kamerlid.

Over het algemeen voelen respondenten zich serieus genomen en vrij om te adviseren binnen de kaders van de partijlijn. De BBB-medewerker stelt dat hij “zonder twijfel” alles kan zeggen tegen het Kamerlid, en de VVD-medewerker ervaart “die volledige vrijheid” om zijn mening te geven. De ChristenUnie-medewerker noemt een cultuur waarin “naar iedereen wordt geluisterd”. Dit wijst op een ruime mate van professionele autonomie: beleidsmedewerkers hebben intern veel invloed op het fractiestandpunt. In de interviews werd dan ook geen sprake gevonden van operationele machteloosheid; binnen de eigen fractie ervaren beleidsmedewerkers volop ruimte om hun expertise en oordeel in te brengen.

Beperkingen in invloed worden vooral ervaren op strategisch niveau, afhankelijk van de politieke positie van de partij. Medewerkers van partijen die de wetsvoorstellen steunen (veelal rechts) voelen zich onderdeel van het “winnende team” en ervaren weinig interne conflicten. Zo ziet de VVD-beleidsmedewerker zijn rol als het ondersteunen van de zijn Kamerlid: “Laat maar komen [de behandeling], dan gaan we er een bijdrage aan leveren.” Ook SGP- en BBB-medewerkers rapporteren weinig frustratie; zij zien hun werk als zinvol

en effectief. Tegenover deze groep staan de medewerkers van partijen die tegen de wetsvoorstellen zijn (voornamelijk linkse oppositiepartijen). Zij erkennen dat hun invloed beperkt is en ervaren het beleid als iets wat van bovenaf wordt opgelegd. De SP-medewerker noemt het “een kwaad waar je tegen probeert te vechten” en de VOLT-medewerker erkent dat “een meerderheid een meerderheid is” en dat zijn partij het beleid niet kan tegenhouden. De ChristenUnie-medewerker balanceert tussen coalitieverantwoordelijkheid en morele reserves, en zoekt naar handelingsruimte binnen partijgrenzen om nog het een en ander aan te passen aan de wet.

Om deelvraag 2 samenvattend te beantwoorden hangt de mate van invloed die beleidsmedewerkers ervaren sterk samen met de politieke context. Intern hebben zij doorgaans veel invloed op partijstandpunten en is van operationele machteloosheid geen sprake, maar extern wordt hun impact begrensd door de politieke realiteit. Wie inhoudelijk achter de wetten staat, voelt zich onderdeel van het proces; tegenstanders voelen zich machtelozer. De bevindingen laten zien dat beleidsmedewerkers onafhankelijk en doordacht advies kunnen geven binnen hun fracties, maar dat hun externe invloed afhangt van partijpositie en politieke verhoudingen.

4.2 Werkdruk

De werkdruk onder parlementaire beleidsmedewerkers verschilt sterk per fractie en hangt nauw samen met factoren als partijgrootte, politieke positie en de actualiteit rond asiel en migratie. Medewerkers van kleine fracties, zoals SP, DENK en VOLT, geven aan dat zij verschillende portefeuilles combineren en regelmatig moeten schakelen tussen uiteenlopende onderwerpen. Dit betekent dat de aandacht voor asielbeleid niet constant is: “Soms heb je weken dat asiel nauwelijks speelt, en dan is het rustig. Maar bij een debat moet alles wijken,”

aldus een VOLT-medewerker. Vooral als het debat over migratie in de Kamer opblaait of wanneer er grote wetsvoorstellen op de agenda staan, stijgt de werkdruk ineens fors. Dit geldt ook voor DENK, waar medewerkers aangeven dat ad-hoc politieke prioriteiten de dagindeling bepalen: “Het kan voorkomen dat je op maandag denkt dat het een rustige week wordt, maar dat er dinsdag ineens een crisis is en alles verandert.”

In grotere fracties is de werkverdeling anders. Daar zijn vaak meer medewerkers beschikbaar, waardoor de taken verdeeld kunnen worden en de belasting per persoon iets lager ligt. Toch geven ook medewerkers van partijen als VVD en BBB aan dat de structurele werkdruk hoog is, vooral vanwege de permanente stroom van Kamerstukken, moties en amendementen die verwerkt moeten worden. Een VVD-medewerker omschrijft het als “een continue stroom van werk, die nooit ophoudt.” Ook het voorbereiden van debatten, beantwoorden van schriftelijke vragen en het schrijven van amendementen vraagt veel tijd en flexibiliteit. De BBB-medewerker ervaart de werkdruk als “fors, maar overzichtelijker omdat er meer mensen zijn om taken te verdelen”.

De intensiteit van het asiel- en migratiedossier wordt door vrijwel alle respondenten als bijzonder hoog ervaren. Zij noemen de combinatie van politieke gevoeligheid, maatschappelijke druk en mediabelangstelling als factoren die zorgen voor extra stress en een hoge mentale belasting. Zoals een SP-medewerker het verwoordt: “Het is altijd schakelen tussen brandjes blussen, inhoudelijke voorbereiding en politieke framing.” Meerdere respondenten benoemen bovendien dat de emotionele impact van het werken aan migratie groot, mede vanwege de persoonlijke verhalen achter de cijfers en de zichtbare gevolgen van beleid voor kwetsbare mensen. Zo zegt de ChristenUnie-medewerker: “We hebben het hier over mensen. Is dit hoe wij als christenen met mensen horen om te gaan?”.

Ondanks deze verschillen tussen fracties en rollen is er één gemene deler: het asieldossier vraagt een grote mate van wendbaarheid, uithoudingsvermogen en mentale weerbaarheid van beleidsmedewerkers. Zij balanceren continu tussen inhoudelijke advisering, politieke strategie en maatschappelijke verwachtingen, wat leidt tot een werkdruk die als structureel hoog wordt ervaren, met pieken rondom grote wetsvoorstellen en publieke debatten.

4.3 Beoordeling van de wetten (beleidsimpact algemeen)

De geïnterviewden lopen uiteen in hun algemene beoordeling van het Tweestatusenstelsel en de ANMW. Grofweg is er een tweedeling zichtbaar langs ideologische lijnen. De links-georiënteerde medewerkers (SP, DENK, VOLT en in ietwat mindere mate CU) beoordelen het wetsvoorstelpakket zeer negatief. Zij zijn het fundamenteel oneens met deze koers en betwijfelen of de maatregelen überhaupt iets goeds teweegbrengen. Zo stelt een SP-beleidsmedewerker onomwonden: “Nee, echt hélemaal niet. Nee, echt nul procent.” – op de vraag of hij denkt dat deze wetten bijdragen aan wat de samenleving nodig heeft. Hij noemt de voorstellen zelfs “puur kwaad” en ziet ze als zinloze pesterijen van asielzoekers: “als ik het heel gechargeerd mag zeggen, [is dit] asielzoekertje pesten... zonder dat het echt impact heeft.” Deze respondent gebruikt harde woorden die duiden op een sterk afwijzende houding. Ook bij DENK klinkt fundamentele en harde kritiek: de medewerker spreekt van “schijnoplossingen” en “symboolpolitiek”, bedoeld om de aandacht af te leiden van niet-werkend beleid, zonder dat er “ook maar enige voordelen” voor de samenleving uit voortkomen. De linkse medewerkers framen de wetten kortom als ineffectief en onnodig hard; iets wat vooral bedoeld is “om makkelijk te verkopen aan mensen” met angst voor instroom, maar wat “de instroom niet omlaag zal brengen” en kwetsbare groepen disproportioneel treft. De ChristenUnie-beleidsmedewerker toont een gemengd beeld: enerzijds begrijpt zij de noodzaak om iets aan de instroom te doen, anderzijds heeft zij morele

bedenkingen bij onderdelen van het Tweestatusenstelsel. Ze geeft aan “weinig bewijs” te zien dat de maatregelen de instroom werkelijk zullen beperken en vreest “alleen maar [verlenging van] de wachtlijsten”, wat in haar ogen “niet bepaald maatschappelijk nut” heeft. Tevens vindt zij het gevoelsmatig wrang dat asielzoekers de dupe dreigen te worden van een sentiment van crisis: “alsof Nederland overstroomt, terwijl dit land dat aan zou moeten kunnen”. Over de ANMW is ze iets positiever dan over het Tweestatusenstelsel – vooral laatstgenoemde roept bij haar morele twijfel op. Haar oordeel over de wetgeving is daarmee genuanceerd: in potentie zouden de wetten uitgevoerd kunnen worden op een manier die rechtvaardig is, maar ze betwijfelt of dat in de praktijk ook gaat gebeuren. Dit verklaart waarom ze enerzijds meewerkt aan verbeteringen (om de wet “menselijker” te maken), maar anderzijds “zich zorgen maakt” over het huidige pakket en moeite heeft het volmondig rechtvaardig te noemen

De rechts-georiënteerde medewerkers (VVD, BBB, SGP) daarentegen beoordelen de effectiviteit en rechtvaardigheid van het beleid een stuk positiever. Zij zien de strenge maatregelen als noodzakelijk en grotendeels gerechtvaardigd om de asielinstroom te beheersen. De VVD-beleidsmedewerker stelt expliciet: “Ik denk wel dat de samenleving deze wetten nodig heeft.”. In zijn optiek vraagt een groot deel van de bevolking om strenger asielbeleid en is de draagkracht van Nederland onder druk komen te staan; vanuit die logica acht hij het verstandig en in het maatschappelijk belang om de instroom terug te dringen. Een BBB-medewerker zegt “geen twijfels” te hebben bij de werking van de wet en noemt de uitkomsten “wel rechtvaardig”. Hij ziet “niet echt negatieve kanten” en prijst juist de eenvoud en duidelijkheid van het beleid – “vrij rechttoe rechtaan, makkelijk te begrijpen” – wat in zijn ogen zowel de uitvoerbaarheid vergroot als het beleid fair maakt (iedereen weet immers waar hij aan toe is). De SGP-medewerker staat in grote lijnen ook achter de koers en benadrukt dat “het aanscherpen van de asielwetgeving nodig is” om het systeem werkbaar te houden. Hij

gelooft dat deze wetten “bijdragen aan een effectiever en rechtvaardiger beleid”, mits er tegelijkertijd op detailpunten barmhartigheid wordt betracht (bijvoorbeeld zorg voor humane behandeling bij gezinshereniging). Waar linkse respondenten dus spreken over onrechtvaardigheid, stelt de SGP’er juist dat strengere regels uiteindelijk rechtvaardig kunnen zijn, zolang ze onderdeel zijn van een evenwicht tussen strengheid en menselijkheid.

Opvallend is dat de taal die respondenten gebruiken om het beleid te beschrijven, hun beoordeling goed weerspiegelt en eveneens sterk uiteenloopt langs politieke lijnen.

Linksgeoriënteerde medewerkers kiezen voor emotioneel beladen termen die het beleid als onmenselijk of onzinnig framen. Zo spreekt de SP-medewerker over “zwart schaap neerzetten” van een kwetsbare groep en noemt hij de wetsvoorstellen “niet effectief, zeer onrechtvaardig”. Hij bestempelt de wetten in hyperbool zelfs als “puur kwaad”. Een DENK-medewerker spreekt van “een trap na voor die preciaire groep mensen” en “tweederangs burgers” bij het Tweestatussysteem. Dergelijke woorden (pesten, trap na, zwart schaap, tweederangs) laden het beleid moreel negatief en suggereren dat de maatregelen bewust kwetsbare mensen treffen. Hieruit spreekt morele verontwaardiging en de overtuiging dat er tegen deze onrechtvaardigheid gevochten moet worden. Inderdaad benadrukken deze (linksgeoriënteerde) respondenten hun strijdlust: ze voelen het als een missie om de plannen te bestrijden of tenminste te verbeteren waar mogelijk. Rechtsgeoriënteerde medewerkers hanteren een veel gematigder en technischer woordgebruik. Zij spreken in termen van “draagkracht van de samenleving”, “instroom beperken” en noemen de wetten expliciet geen pesterijen. Zo verdedigt de VVD-medewerker dat er “een goede afweging in zit” tussen opvang en samenleving en juist expliciet dat het “niet [bedoeld is als] asielzoekertje pesten”. BBB noemt het beleid “rechttoe rechtaan” en benadrukt de duidelijkheid van de regels, zonder morele kwalificaties. Deze terminologie normaliseert de maatregelen als rationeel en noodzakelijk, en vermijdt de emotionele lading die links eraan geeft. Waar links het woord

“strijd” gebruikt om hun verzet te typeren, vallen bij rechts woorden als strijd hooguit in procedurele zin (bijv. “strijdvaardig om er iets moois van te maken”). Kortom, de framing van het beleid loopt parallel aan de inhoudelijke beoordeling: tegenstanders spreken over de wet in termen die de onrechtvaardigheid en onnodigheid benadrukken, voorstanders spreken in termen die de noodzakelijkheid en billijkheid benadrukken. Deze woordkeuze weerspiegelt duidelijk de partijkoers en dient als een indicatie van hoe de medewerkers het beleid beleven – voor de één een onacceptabel kwaad, voor de ander een verantwoord middel om een probleem op te lossen.

De algemene beleidsbeoordeling van de asielwetten verschilt sterk per politieke oriëntatie van de beleidsmedewerkers. Linksgeoriënteerde respondenten bestempelen de maatregelen als ineffectief en onrechtvaardig, veelal gezien als symboolpolitiek die kwetsbare groepen treft zonder het beoogde probleem op te lossen. Rechts-georiënteerde respondenten daarentegen achten de maatregelen noodzakelijk en gerechtvaardigd in het licht van de opvangcrisis: zij verwachten dat aanscherpingen de instroom beheersbaar maken en vinden deze strengheid fair ten opzichte van de maatschappelijke draagkracht. Een middenpositie is terug te zien bij de christelijke respondent, die morele vragen stelt maar de hoofdlijn deels onderschrijft. Daarmee is het eerste deel van de tweede deelvraag beantwoord: hoe beoordelen beleidsmedewerkers het Tweestatussysteem en de ANMW? Het antwoord luidt dat deze beoordelingen uiteenlopen van sterk negatief tot positief, grotendeels in lijn met de ideologische positie van de partij waarvoor zij werken.

4.4 Beleidsimpact op asielzoekers

In de interviews is specifiek gevraagd naar de verwachte impact van de wetsvoorstellen op asielzoekers zelf. Hier tekent zich opnieuw een duidelijk verschil af tussen linkse en rechtse partijen.

Beleidsmedewerkers van linkse signatuur leggen de nadruk op de schadelijke effecten die de nieuwe wetgeving zal hebben op vluchtelingen en asielzoekers. Zij voorzien dat de maatregelen vooral zullen resulteren in verslechterde omstandigheden voor deze groep, zonder dat het de instroom daadwerkelijk vermindert. Een medewerker van VOLT verwacht bijvoorbeeld “vooral een negatieve impact”: het tweestatusstelsel is eerder geprobeerd en weer afgeschaft:

“ik denk niet dat [het] impact gaat hebben op de aantallen migranten... hooguit op de omstandigheden waarin zij worden behandeld... verslechterde omstandigheden, meer mensen in beperkte opvangcentra... in slechtere omstandigheden met meer onduidelijkheid.”

Hier voorspelt hij dus dat de wetten de situatie van asielzoekers wel degelijk beïnvloeden, maar in negatieve zin: opvanglocaties zullen voller en soberder worden en de onzekerheid voor asielzoekers neemt toe, terwijl het beoogde doel (minder instroom) niet wordt bereikt. De SP-beleidsmedewerker schetst een vergelijkbaar beeld en wordt heel concreet:

“de wachtlijsten zullen oplopen... asielzoekers [zullen] langer in de opvang blijven”, dat bepaalde groepen “heel veel nadeel zullen ondervinden” – bijvoorbeeld ongehuwde asielzoekers met een partner voor wie gezinshereniging “echt heel naar” zal uitpakken – en dat “voor asielkinderen [het] ook heel nadelig”

Dit zijn duidelijke humanitaire consequenties: partners die niet mogen overkomen en kinderen die langer in onzekere opvang verblijven. De ChristenUnie-medewerker uit

eveneens haar zorgen over het effect op asielzoekers: zij vreest dat asielzoekers door de nieuwe aanpak langer moeten wachten op een beslissing en zich “minder welkom zullen voelen”. “Dat vind ik wel kwalijk,” voegt ze daaraan toe. Linkse en christelijk-sociale respondenten beoordelen de impact op asielzoekers dus overwegend als negatief en onrechtvaardig: men voorziet dat het leven van asielzoekers onaangener wordt gemaakt door deze wetten. Het idee dat erkende vluchtelingen straks het gevoel krijgen slechts gedoogd te worden (“vooruit, je mag hier zijn”) raakt voor deze medewerkers aan hun rechtvaardigheidsgevoel. Samengevat verwachten de linkse geïnterviewden dat de maatregelen leiden tot verlengde onzekerheid, soberdere opvang en gezinshereniging die bemoeilijkt wordt, wat de waardigheid en het welzijn van asielzoekers schaadt – terwijl de beoogde daling van de instroom waarschijnlijk uitblijft.

Aan de rechterzijde wordt de impact op asielzoekers heel anders gepresenteerd. Rechtse beleidsmedewerkers erkennen veelal dat de maatregelen ingrijpend zijn voor asielzoekers, maar zien dit in het kader van een groter goed of zelfs als een gewenste uitkomst. In hun narratief draait het om afschrikking en beheersing van instroom, hetgeen men juist positief en nodig vindt. De BBB-medewerker verwoordt het kernachtig:

”Voor [asielzoekers zal het] ontmoedigend werken om hier naartoe te komen... dat ze dan eerder denken, ... dan kiezen we maar liever voor een ander land, omdat het in Nederland allemaal zo ingewikkeld is.”

Met andere woorden, hij ziet het afschrikeffect als bedoeld én gewenst: het ontlast het Nederlandse systeem als asielzoekers kiezen voor andere, gunstigere landen, en gelooft ook in het effect hiervan. De VVD-medewerker is zich ervan bewust dat bepaalde groepen asielzoekers “het moeilijker zullen krijgen” en dat de maatregelen door hen misschien als “oneerlijk, onevenredig, onrechtvaardig” ervaren zullen worden. Toch vindt hij die

consequenties te rechtvaardigen vanuit het bredere belang. “Ik denk oprecht niet dat het asielzoekertje pesten is,” legt hij uit, “er zit een goede afweging in tussen het belang om vluchtelingen op te kunnen vangen en het belang van de samenleving.”. Hiermee frameert hij de impact als een noodzakelijke scherping: hoewel het individueel hard kan uitpakken, is het volgens hem uiteindelijk eerlijk om strenge voorwaarden te stellen zodat de samenleving niet overbelast raakt. De SGP-beleidsmedewerker ten slotte wijst zelfs op een potentieel positief neveneffect voor asielzoekers bij succesvolle uitvoering:

“...wordt de druk op de uitvoeringsketen verlicht... Wat uiteindelijk ook weer ten goede komt aan asielzoekers, is de gedachte. We moeten zorgen dat zij zo snel mogelijk duidelijkheid hebben... Dat doet het meeste recht aan een rechtvaardig en warmhartig asielbeleid waar wij altijd voor staan.”.

Dit ziet hij als “recht doen” aan een humaan asielbeleid: enerzijds stevig begrenzen, anderzijds de mensen die er wél mogen zijn sneller perspectief bieden.

Over het algemeen beschouwen de rechtse geïnterviewden de impact op asielzoekers dus niet als onmenselijk of onrechtvaardig, maar als een bewuste prikkel: enerzijds om kansarme aanvragen af te schrikken, anderzijds om het systeem weer werkbaar te maken in het belang van bonafide vluchtelingen. Waar links het accent legt op de humane kant, legt rechts het accent op de systeemkant; maatregelen die hard kunnen zijn, maar uiteindelijk iedereen ten goede komen door een beheersbare instroom en snellere procedures

De verwachtingen over de beleidsimpact op asielzoekers lopen dus sterk uiteen. Linkse beleidsmedewerkers voorzien negatieve humanitaire gevolgen: langere wachtperiodes, gezinsleden die niet kunnen overkomen, vollere opvanglocaties en een algemeen gevoel van afwijzing van asielzoekers. Zij achten het onwaarschijnlijk dat de instroom werkelijk daalt, zodat het leed voor asielzoekers in hun ogen voor niets is. Rechtse

beleidsmedewerkers erkennen dat het beleid asielzoekers minder aantrekkelijk zal maken om naar Nederland te komen en dat sommige groepen beperkingen zullen ervaren, maar zien dit juist als beoogd effect en als een gerechtvaardigde maatregel. Hiermee is een aanvullend facet van de tweede deelvraag (de perceptie van effect van de wetten) belicht: de respondenten kijken volstrekt verschillend aan tegen wat de wet doet met de doelgroep van het beleid, wederom gekleurd door hun politieke overtuigingen.

4.5 Persoonlijke impact

Dit thema betreft de persoonlijke beleving en emotionele impact van het werken aan de asielwetsvoorstellen op de beleidsmedewerkers zelf. Hierin zien we aanzienlijke verschillen tussen respondenten, die grotendeels samenhangen met hun houding ten opzichte van het beleid. Grof gesteld voelen beleidsmedewerkers die de voorstellen verwerpen veel meer emotionele belasting dan degenen die achter de voorstellen staan. Verschillende linkse respondenten geven aan dat het dossier hen persoonlijk raakt en bij tijd en wijle negatieve gevoelens oproept, zoals frustratie, verdriet of twijfel. Zo vertelt de DENK-medewerker dat hij zich “zorgen” maakt over het tweestatusstelsel:

“Dat er echt tweederangs burgers gaan komen onder vluchtelingen... ze leven al onder slechte omstandigheden... Daardoor raak ik wel gefrustreerd... Dit wordt nog weer een trap na voor die preciaire groep mensen.”.

Deze frustratie over de vermeende onrechtvaardigheid van de plannen wekt bij hem ook een sterk gevoel van strijdlust: “het frustreert me wel, maar het maakt me ook weer strijdvaardig.”. We zien hier een combinatie van negatieve emotie die wordt omgezet in vechtlust. De SP-medewerker erkent dat het hem mentaal zwaar kan vallen als hij steeds zou stilstaan bij de menselijke consequenties van de wet, dus hij probeert dat bewust te doseren:

“Ik probeer het eerlijk gezegd niet te vaak te doen. Want dan word je er cynisch van en te gedeprimeerd... dit is gewoon geen goede wet en hier moeten we tegen strijden.”.

Hier klinkt zowel gedeprimeerdheid en cynisme door als een copingmechanisme: hij richt zich op wat hij kan doen en ziet het als zijn taak om tegen deze wet te strijden. De ChristenUnie-medewerker toont vergelijkbare inzet: als christen heeft zij moeite met beleid dat botst met haar waarden van naastenliefde. “We hebben het hier over mensen. Is dit hoe wij als christenen met mensen horen om te gaan?”, vraagt ze zich af. Ze voelt altijd de morele afweging meespelen en noemt dat ze soms “een gevoel van moedeloosheid” krijgt wanneer ze weinig ruimte ziet om de wet echt te verbeteren. Ook haar raakt het dossier dus op ethisch vlak: het schuurt met haar persoonlijke overtuigingen, wat tot bezorgdheid en machteloosheid leidt. Samengevat laten deze voorbeelden zien dat de emotionele belasting bij tegenstanders van de wet hoog kan oplopen. Gevoelens van verdriet en boosheid komen naar boven doordat men het leed van asielzoekers en de mogelijke onrechtvaardigheid van het beleid persoonlijk aantrekt. Tegelijk wordt opgemerkt dat deze emoties vaak worden omgezet in een sterke motivatie om iets te doen: de respondenten voelen zich extra gemotiveerd om zich tegen het beleid uit te spreken of er verbeteringen in aan te brengen. Zo zegt de SP’er dat het hem “juist ook wel motiverender [maakt] om tegen te strijden”, en de DENK-medewerker dat hij door de duidelijke lijn van zijn partij “extra gemotiveerd” is – zijn werkplezier neemt zelfs toe omdat hij achter de zaak staat en ergens voor kan vechten. Dit fenomeen – negatieve emoties die omslaan in strijdbaarheid – zien we bij meerdere linkse medewerkers. Het geeft hen juist een gevoel dat hun werk zinvol is: ze kunnen hun persoonlijke verontwaardiging inzetten om hun werk extra betekenis te geven.

In contrast daarmee staan de beleidsmedewerkers die persoonlijk relatief onaangedaan blijven door het dossier. Met name de respondenten van rechtse signatuur weinig last te hebben van emotionele stress of morele conflicten. Zij beschouwen het behandelen van deze

wet als onderdeel van hun normale werk en scheiden hun persoonlijke gevoel van de inhoud van het beleid. Zo stelt de BBB-medewerker dat het dossier zijn “welzijn [en] werkplezier... helemaal niet” heeft beïnvloed. Hij ergert zich hooguit aan bepaalde politieke aspecten (bijvoorbeeld de aanpak van de (toenmalig) verantwoordelijke minister) “maar niet persoonlijk”. Over het algemeen, zegt hij, neemt hij het werk niet mee naar huis en blijft hij “vrij nuchter... kan het allemaal wel goed relativeren.”. Een VVD-medewerker laat een vergelijkbare houding zien. Ondanks dat hij in een eerdere functie bij de IND direct contact heeft gehad met asielzoekers, voelt hij zich nu – op beleidsniveau – minder emotioneel geraakt.

“Heb ik er heel erg last van? Dan zou ik zeggen nee ... omdat ik oprecht niet denk dat dit... asielzoekertje pesten zou zijn of dat het onmogelijk wordt voor asielzoekers.”

Doordat hij gelooft dat het geen onredelijke wetten zijn, heeft hij er “moreel geen bezwaren tegen” en ervaart hij dus ook weinig persoonlijke stress of schuldgevoel. In zijn optiek is het een verdedigbaar beleid, en daarmee kan hij het professioneel benaderen zonder innerlijke worsteling. De SGP-medewerker geeft expliciet aan dat hij er persoonlijk niet minder vrolijk van wordt: “het is niet dat dat nou heel erg onder mijn huid gaat zitten.”. Kritische gesprekken of emotionele discussies in de Kamer houden hem “wel even bezig”, erkent hij, maar “ik neem het niet echt mee naar huis”. Zelfs als het onderwerp gevoelig ligt, proberen deze medewerkers er met afstand naar te kijken – zij voeren uit wat politiek is besloten en richten zich erop dat zo goed mogelijk te doen, zonder het persoonlijk te maken.

Dit bevestigt dat er een sterke samenhang is tussen inhoudelijke alignment en emotionele belasting: wie zich inhoudelijk kan vinden in het beleid, houdt het makkelijker “zakelijk”, terwijl wie zich er innerlijk tegen verzet, meer emotioneel geraakt wordt. De persoonlijke impact van het werken aan deze asielwetten verschilt drastisch per individu,

afhankelijk van hun ideologische houding. Beleidsmedewerkers die de wetgeving verwerpen, rapporteren meer emotionele belasting: zij voelen frustratie, verdriet of morele bezwaren, al vertalen ze die emoties vaak in een verhoogde strijdbaarheid. Sommigen moeten bewust afstand nemen om niet cynisch of gedeprimeerd te raken, wat de zwaarte van het dossier illustreert. Daarentegen ervaren medewerkers die achter de wetgeving staan nauwelijks negatieve persoonlijke impact: zij behouden professionele distantie, nemen het werk niet mee naar huis en zien het behandelen van dit dossier als onderdeel van hun normale verantwoordelijkheid. Daarmee is het tweede deel van deelvraag 2 beantwoord: in hoeverre hebben de wetsvoorstellen invloed op het persoonlijke leven van beleidsmedewerkers? Bij tegenstanders is die invloed duidelijk merkbaar in de vorm van emotionele/morele stress (hoewel zij dit deels omzetten in motivatie), terwijl bij voorstanders de invloed op welzijn en persoonlijke gemoedsrust minimaal is.

4.6 Copingstrategieën

Ten slotte is gekeken naar de copingstrategieën. Uit de interviews komt naar voren dat er grofweg twee tegengestelde stijlen van coping zijn, die sterk samenhangen met de reeds beschreven emoties en houdingen. We kunnen spreken van emotioneel-georiënteerde coping versus professioneel-georiënteerde coping. Anders gezegd: sommige beleidsmedewerkers zoeken hun toevlucht in emotionele uitlaatkleppen en engagement, terwijl anderen kiezen voor rationele relativering en afstand houden.

Beleidsmedewerkers die het beleid inhoudelijk afwijzen of grote twijfels hebben vertonen copinggedrag dat gericht is op het hanteren van hun sterke emoties en het behouden van hun moraal. Een eerste element daarvan is het omzetten van frustratie in actie (probleemgerichte coping). We zagen reeds dat SP, DENK, VOLT en ook de ChristenUnie-medewerker hun verontwaardiging proberen te kanaliseren in strijdlust: ze willen iets dóén. Dit vertaalt zich in het indienen van kritische Kamervragen, moties en amendementen. Zo

zegt de ChristenUnie-medewerker: “ik voel juist ook wel een missie... ik wil ook echt de vragen stellen waar ik mee zit”, en “in deze fase [van de wetsbehandeling] voel ik me nog strijdbaar.”. Het actief blijven proberen verbeteringen te bewerkstelligen fungeert voor haar als coping: het gevoel hebben dat je er alles aan gedaan hebt, dempt de machteloosheid enigszins. Ook bij andere respondenten geldt dat hun verontwaardiging een handelingsperspectief krijgt in de vorm van probleemgerichte coping: ze vinden mentaal houvast in het idee dat ze vechten voor hun waarden. Daarnaast zien we meer behoefte en gebruik van copingmechanismen onder linksgeoriënteerde medewerkers: meerdere respondenten geven aan dat zij steun zoeken bij collega’s, vrienden of familie om stoom af te blazen. In de fractiekantoren van CU en VOLT gebeurt dit bijvoorbeeld informeel “tussen de bedrijven door”: men ventileert onderling de frustraties over bepaalde politieke ontwikkelingen. Dat creëert een gevoel van lotgenotencontact: collega-beleidsmedewerkers op andere dossiers blijken soms vergelijkbare onvrede te voelen over hoe politiek beleid uitpakt, en door daar kort over te praten wordt die emotie genormaliseerd en gedeeld. Ook thuis bespreken de meesten hun gevoelens, de ChristenUnie-medewerker geeft aan:

“met mijn man of vrienden komt het wel even langs, en dan pak ik het gelijk weer politiek: wat kunnen we doen? Schriftelijke vragen stellen? ... kunnen we hiervan leren?”.

Dit citaat laat mooi zien hoe privé-frustratie onmiddellijk wordt omgezet in een nieuwe actiestap – wederom een voorbeeld van hoe emotionele coping bij deze medewerkers verweven is met engagement. Tot slot noemen verschillende respondenten individuele ontspanningsstrategieën om mentaal gezond te blijven bij hoge stress. Enkele voorbeelden: de VOLT-medewerker gaat een eind wielrennen om zijn hoofd leeg te maken; de SP-medewerker relativeert zijn asioldossier door te bedenken dat andere (bijv. justitie-)dossiers hem nóg ongeruster maken, waarmee hij zijn zorgen in perspectief plaatst; de DENK-medewerker “probeert ook niet constant in die stressmodus te zitten” en gaat regelmatig

wandelen of over heel andere onderwerpen praten om de gedachten te verzetten. Deze emotionele copingsactiviteiten – sporten, de natuur in, hobby's oppakken – helpen om de spanning te doorbreken en even afstand te nemen van het beladen onderwerp. Ze vallen te beschouwen als emotioneel zelfmanagement: men erkent dat het dossier hen raakt, maar neemt bewust maatregelen (om te voorkomen dat de negatieve emotie de overhand krijgt).

Bij beleidsmedewerkers die zich in het beleid kunnen vinden of er minder emotioneel door geraakt zijn zien we algemeen minder coping, en bijna geen probleemgerichte coping. Immers wordt er ook geen 'probleem' ervaren als men zich niet vervreemd voelt van het beleid. Deze medewerkers geven aan dat zij stress vooral praktisch benaderen: als het druk is werken ze gewoon wat langer, plannen ze hun werk efficiënt in, maar ze gaan er niet over piekeren. De BBB-medewerker zegt bijvoorbeeld dat hij eigenlijk "helemaal geen moeite" heeft om mentaal in balans te blijven bij dit dossier. "Als het druk is, werk ik dan wat langer door 's avonds," zegt hij laconiek, en verder heeft hij zelden de behoefte om thuis nog over het werk te praten "uit emotionele noodzaak". "Ik ben vrij simpel van mezelf. Ik kan het goed relativiseren," voegt hij toe. Mocht er incidenteel toch iets zijn dat hem dwarszit, dan weet hij dat er "altijd wel met iemand [te] praten" valt binnen het team – er is een "goede hechte club" op het werk – maar hij merkt op dat "dat het nou echt hoog oploopt, gebeurt nauwelijks.". Ook de VVD-medewerker laat blijken dat hij stress ziet als iets tijdelijks: hij erkent dat collega's die al langer meelopen de huidige periode hectischer vinden dan voorheen, maar zelf "heeft hij dat niet zo" ervaren. Hij impliceert daarmee dat hij voldoende kan omgaan met de druk. Veel van deze respondenten noemen eveneens gezonde gewoontes als coping, zij het in neutrale termen: ze zorgen dat ze blijven sporten of tijd voor hobby's maken naast het werk, maar beschouwen dat als normale zelfzorg, niet zozeer als een speciale emotionele uitlaatklep.

Het moge duidelijk zijn dat copingstijl en emotionele belasting samenhangen met de ideologische houding van de beleidsmedewerker. Links-georiënteerde en beleidskritische medewerkers (die zich vervreemd voelen van het beleid) ervaren hogere emotionele belasting en hanteren meer copingstrategieën gericht op emotie: ze zoeken sociale steun, ventileren hun onvrede en vinden houvast in strijd of actie voeren. Rechts-georiënteerde en beleid gelieerde medewerkers ervaren weinig emotionele druk en hanteren duidelijk minder coping.

Uiteindelijk zien we een basismodel: iemand die inhoudelijk geïnvesteerd is in het beleid afkeurt, zal geneigd zijn tot emotionele, strijdvaardige coping, terwijl iemand die inhoudelijk aligned is met het beleid, veel gemakkelijker de zaken van zich af laat glijden en een bijna geen copingsmechanismen hanteert.

De manieren waarop parlementaire beleidsmedewerkers met de werkdruk en emotionele belasting omgaan, variëren van intensief engagement tot nuchtere distantie. Medewerkers die zich verzetten tegen het beleid hanteren probleemgerichte copingstrategieën: zij zetten hun emotie om in actie en strijdlust om het gevoel van zinloosheid te bestrijden. Dit helpt hen mentaal om te gaan met de druk, omdat ze ervaren dat ze trouw blijven aan hun waarden en “er alles aan doen”. Daartegenover staan medewerkers die het beleid steunen of neutraal benaderen: zij houden werk en emoties gescheiden, relativeren eventuele stress als “part of the job” en zorgen voor voldoende ontspanning buiten het werk. Hiermee is ook het laatste deel van deelvraag 3 beantwoord: hoe gaan beleidsmedewerkers om met de werkdruk en emotionele belasting? Kort gezegd doorloopt de groep twee verschillende copingroutes – de één vechtend en delend, de ander acceptierend en scheidend – afhankelijk van hun innerlijke houding ten opzichte van het beleid. Beide strategieën stellen de medewerkers in staat om op hun eigen manier het hoofd te bieden aan de uitdagingen van dit zware dossier, hetzij door de confrontatie aan te gaan, hetzij door de kwestie in perspectief te plaatsen en professioneel te benaderen.

5. Conclusie

De centrale onderzoeksvraag in dit onderzoek luidde: *Hoe ervaren beleidsmedewerkers van politieke partijen de impact van de aangekondigde asielwetten op hun professionele functioneren en persoonlijke belastbaarheid binnen de parlementaire beleidspraktijk?* De resultaten laten zien dat deze impact sterk wordt gekleurd door de mate waarin beleidsmedewerkers zich inhoudelijk kunnen identificeren met het beleid dat zij ondersteunen. Beleidsmedewerkers die zich herkennen in de politieke richting van de wetten en weinig beleidsvervreemding ervaren, ervaren ook minder emotionele belasting. Voor hen is de beleidsinhoud in lijn met de waarden van hun partij en hun eigen overtuigingen, waardoor gevoelens van machteloosheid of betekenisloosheid – zoals beschreven binnen het Policy Alienation Framework (PAF) (Tummers, 2012) – nauwelijks optreden. De ruimte om invloed uit te oefenen, wordt door hen als voldoende ervaren en vormt zelfs een bron van motivatie.

Voor medewerkers die zich niet kunnen vinden in de richting of inhoud van de wetgeving geldt het tegenovergestelde. Zij rapporteren gevoelens van onmacht, frustratie en ethisch ongemak: indicatoren van respectievelijk operationele machteloosheid en betekenisloosheid. Zoals Tummers et al. (2015) beargumenteren, ontstaat beleidsvervreemding juist wanneer professionals beleid moeten ondersteunen dat zij inhoudelijk afwijzen en waarin zij geen invloed ervaren. Dit wordt versterkt wanneer het beleid raakt aan fundamentele rechten of kwetsbare doelgroepen, zoals het geval is bij asiel en migratie – een bevinding die overeenkomt met de literatuur van Loyens (2016) en Riedel et al. (2022).

Copingmechanismen blijken veel gebruikt om met deze spanning om te gaan. In lijn met de theorie van Lazarus en Folkman (1984) gebruiken beleidsmedewerkers verschillende strategieën om controle te herwinnen of spanning te reduceren. Probleemgerichte coping, zoals het zoeken van politieke ruimte, het herinterpreteren van beleid of het expliciet agenderen van bezwaren, komt vooral voor bij medewerkers die zich vervreemd voelen van het beleid. Emotiegerichte coping – zoals distantie, relativering of berusting – wordt juist ingezet wanneer ruimte voor beïnvloeding ontbreekt. Ook sociaal gedeelde coping (bijvoorbeeld het bespreken van morele fricties binnen het team) speelt een rol, vooral bij medewerkers die spanning ervaren, zoals ook eerder door Loyens (2016) is geschetst.

Deelvragen over werkdruk en persoonlijke impact maken verder duidelijk dat beleidsvervreemding niet alleen samenhangt met politieke oriëntatie, maar ook met factoren als fractiegrootte, rolverdeling en politieke timing. Medewerkers in kleinere fracties rapporteren vaker tijdsdruk of beperkte capaciteit om complexe dossiers zorgvuldig te wegen. Tegelijkertijd blijkt dat niet werkdruk op zichzelf, maar vooral de mate van zingeving en invloed bepaalt in hoeverre coping nodig is en welke strategieën worden ingezet – een patroon dat sterk correspondeert met de aannames uit het PAF (Tummers et al., 2012).

Het antwoord op de hoofdvraag luidt daarmee: beleidsmedewerkers ervaren de impact van de nieuwe asielwetten in hoge mate via de lens van beleidsvervreemding. Wie zich inhoudelijk kan vinden in het beleid, ervaart autonomie en betrokkenheid, en blijft professioneel weerbaar. Wie weinig invloed ervaart op beleid dat schuurt met morele of professionele waarden, raakt sneller vervreemd – met gevolgen voor werkdruk, emotionele belasting en copingbehoeften. Deze bevindingen onderstrepen dat parlementair beleidswerk plaatsvindt in een praktijk waarin professionele afwegingen, politieke belangen en persoonlijke waarden en welzijn elkaar raken en onder druk zetten, zeker in de context van grote beleidswijzigingen.

6. Discussie

Er moeten verschillende kanttekeningen worden aangebracht binnen dit onderzoek. Allereerst is de onderzoeker zelf werkzaam als beleidsmedewerker binnen de Tweede Kamerfractie van een politieke partij, is er sprake van een zekere mate van '*insider positionaliteit*'. Deze positie brengt zowel voordelen als risico's met zich mee. Enerzijds maakt de gedeelde werkcontext het mogelijk om sneller toegang te krijgen tot relevante respondenten, thematisch goed door te vragen op vakinhoudelijke kwesties, en nuances binnen antwoorden te herkennen. Er is hierdoor wel een verhoogde kans op interpretatieve bias, doordat de onderzoeker reeds bekend is met de onderzochte praktijk en mogelijk (onbewust) bepaalde aannames of normatieve overtuigingen meeneemt in de analyse (Berger, 2015). Om hiermee om te gaan is tijdens het onderzoeksproces aandacht besteed aan reflexiviteit. Zo zijn de interviewvragen bewust zo opgesteld dat ze open, verkennend en niet-sturend zijn geformuleerd. In het contact met respondenten is expliciet benadrukt dat het doel van het onderzoek niet is om politieke of organisatorische beoordelingen te geven, maar om de beleving van beleidsmedewerkers in kaart te brengen.

Daarbij wordt erkend dat de onderzoeker zich in een dubbelrol bevindt: als collega én onderzoeker. Dit kan effect hebben gehad op de mate van openheid of terughoudendheid van respondenten, met name bij gevoelige onderwerpen zoals interne partijwerking, inhoudelijke kritiek op het beleid, en de bereidheid om 'tekortkomingen' in welzijn en werkplezier te erkennen. In de rapportage wordt hier rekening mee gehouden door uitspraken te anonimiseren en contextuele details te beperken waar nodig, maar kan onvoldoende zijn. Als de uitvoerder van dit onderzoek niet ook een collega was, en nota bene werkzaam is bij een partij die in de coalitie zit die deze wetten heeft ingediend, zouden de antwoorden anders kunnen zijn. Respondenten die óók in de coalitie zitten, zouden bijvoorbeeld druk kunnen voelen om zich positief uit te spreken over de wet en bijbehorende gevolgen. Respondenten

die niet in de coalitie zitten/tegen de wet zijn, kunnen dit interview hebben gezien als mogelijkheid om de uitvoerder van het onderzoek te overtuigen van hun bezwaren.

Verder is de politieke context waarin de interviews hebben plaatsgevonden deels verschillend. Vier van de zeven interviews (die met de beleidsmedewerkers van VOLT, SP, SGP en BBB) zijn afgenomen nadat de PVV uit het kabinet stapte op 2 juni 2025 en daarmee het kabinet ten val bracht, de andere drie zijn de week voorafgaand daaraan afgenomen. Op het moment van schrijven heeft de plenaire behandeling van deze wetten net plaatsgevonden en hier (theoretisch) nog steeds een meerderheid in de Kamer vóór zou zijn, kan de val invloed hebben gehad op de beantwoording van de respondenten, al lijkt dat in de resultaten geen significante impact te hebben gehad.

Op basis van het werk van Tummers et al. (2012) lag de verwachting dat beleidsmedewerkers, net als uitvoeringsprofessionals, gevoelens van machteloosheid en betekenisloosheid ervaren wanneer zij beperkt worden in hun professionele autonomie of zich moreel vervreemd voelen van het beleid dat zij vormgeven. Hoewel het PAF oorspronkelijk is ontwikkeld voor uitvoerders, blijkt uit dit onderzoek dat de centrale begrippen goed toepasbaar zijn op beleidsmedewerkers. De aard van hun werkzaamheden – meer abstract en strategisch – maakt de vervreemding niet minder voelbaar. Wel ervaren zij minder gevoelens van machteloosheid dan hun tegenhangers aan de uitvoeringskant (Loriol, 2016; Lévesque & Benoit, 2025). Daarmee wordt zichtbaar dat de grenzen tussen beleid en uitvoering, althans wat betreft botsing van persoonlijke waarden en coping, minder scherp zijn dan vaak wordt verondersteld.

Opvallend is wel dat copingstrategieën niet strak langs de lijnen van vervreemding verlopen. Respondenten met vergelijkbare gevoelens van machteloosheid of morele twijfel, gaan daar verschillend mee om. Waar sommigen zich bewust terugtrekken of emotioneel

distantiëren, zoeken anderen actief naar invloed die zij kunnen uitoefenen, of delen zij hun zorgen in het team. Dit wijst op het belang van professionele autonomie, collegiale steun en ruimte voor reflectie als modererende factoren, zoals ook naar voren komt in de literatuur van Lazarus & Folkman (1984) en Hoppe & Jeliaskova (2006).

Daarmee wordt het PAF verder verfijnd: beleidsvervreemding hoeft dus niet per se te leiden tot negatieve persoonlijke impact, zolang medewerkers wegen vinden om hun werk te verbinden aan hun waarden en professionele standaarden (tactisch en strategisch optimisme), en gebruiken zij dat ook als copingsmechanisme. Zo zou het interessant zijn om de ervaringen van beleidsmedewerkers te vergelijken met die van collega's op ministeries of bij uitvoeringsorganisaties zoals de IND of het COA. Veel van de besproken literatuur (Loriol, 2016; Tummers et al., 2015; Lévesque & Benoit, 2025) heeft onderzoek gedaan naar de uitvoeringskant van beleid en hoe die medewerkers copen, maar een integrale studie naar hoe verschillende lagen reageren en copen op één grote beleidswijziging kan nieuwe inzichten bieden. Daarnaast is het waardevol om niet alleen momentopnames te onderzoeken zoals in de besproken literatuur (Tummers, 2012; Tummers et al. 2012; Loyens 2015, 2016) maar ook in de tijd te volgen hoe werkdruk, zoals vervreemding of juist betrokkenheid zich ontwikkelen bij beleidsmedewerkers. Dat kan helpen om beter te begrijpen waarom sommige medewerkers op termijn uitvallen, cynisch worden of juist goed blijven functioneren. Ook ligt het voor de hand om te onderzoeken of deze spanningen vooral voorkomen bij beleidsterreinen met veel menselijke of morele lading – zoals asiel, zorg of mensenhandel – of dat ze ook optreden bij meer technisch georiënteerde dossiers, zoals stikstofbeleid, energie of begrotingen, zoals nu voornamelijk is besproken (Loyens, 2015; Riedel et al. 2022). Het zou interessant zijn om daarin thema's met elkaar te vergelijken, bijvoorbeeld ook rond gevoelige casussen als MH17 of klimaat, waar eveneens sprake is van politieke druk, emotionele lading en weinig reflectieruimte. Door dat soort vergelijkingen ontstaat een beter

beeld van wanneer beleidswerk veelal als zwaar wordt ervaren – en waarom. Juist omdat dit onderzoek laat zien dat coping niet alleen een individuele kwestie is, maar ook samenhangt met de omgeving waarin iemand werkt, is het belangrijk om die bredere context goed in beeld te krijgen. Zo kan de positie van beleidsmedewerkers beter begrepen én versterkt worden.

Literatuurlijst

- Baldwin-Edwards, M., Blitz, B. K., & Crawley, H. (2019a). *The politics of evidence-based policy in Europe's "migration crisis"*. *Journal of Ethnic and Migration Studies*, 45(12), 2139–2155. <https://doi.org/10.1080/1369183X.2018.1468307>
- Baldwin-Edwards, M., & Lutterbeck, D. (2019b). *Coping with the Libyan migration crisis*. *Journal of Ethnic and Migration Studies*, 45(12), 2241–2257. <https://doi.org/10.1080/1369183X.2018.1468391>
- Berger, R. (2015). *Now I see it, now I don't: Researcher's position and reflexivity in qualitative research*. *Qualitative Research*, 15(2), 219–234. <https://doi.org/10.1177/1468794112468475>
- Boeles, P., den Heijer, M., Lodder, G., & Wouters, K. (2014). *European Migration Law (2e druk)*. Cambridge, UK: Intersentia.
- Braun, V., & Clarke, V. (2006). Using thematic analysis in psychology. *Qualitative Research in Psychology*, 3(2), 77–101. <https://doi.org/10.1191/1478088706qp063oa>
- Bryman, A. (2012). *Social Research Methods (4e ed.)*. New York, NY: Oxford University Press.
- Chartered Institute of Personnel and Development (CIPD). (2022). *Political working lives: The experiences of those working at the heart of UK politics*. CIPD.
- College voor de Rechten van de Mens. (2025, 19 maart). *Verbod op voorrang statushouders in strijd met mensenrechten [Nieuwsbericht]*. Geraadpleegd op <https://www.mensenrechten.nl>

- Drescher, K. D., Foy, D. W., Kelly, C., Leshner, A., Schutz, K., & Litz, B. T. (2011). *An exploration of the viability and usefulness of the construct of moral injury in war veterans*. *Traumatology*, 17(1), 8–13. <https://doi.org/10.1177/1534765610395615>
- Dutton, J. E., & Dukerich, J. M. (1991). *Keeping an eye on the mirror: Image and identity in organizational adaptation*. *Academy of Management Journal*, 34(3), 517–554. <https://doi.org/10.2307/256405>
- Farnsworth, J. K., Drescher, K. D., Evans, W., & Walser, R. D. (2017). *A functional approach to understanding and treating military-related moral injury*. *Journal of Contextual Behavioral Science*, 6(4), 391–397. <https://doi.org/10.1016/j.jcbs.2017.07.003>
- Holsteyn, J. J. M. van, & Irwin, G. A. (2024). *The Dutch parliamentary elections of November 2023*. *West European Politics*, 48(2), 464–477. <https://doi.org/10.1080/01402382.2024.2397629>
- Hoppe, R., & Jeliaskova, M. I. (2006). How policymakers define their jobs: A Netherlands case study. In H. Colebatch (Ed.), *The work of policy. An international survey* (pp. 35–60). Lexington Books.
- Klaassen, M. A. K. (2019). *Between facts and norms: Testing compliance with Article 8 ECHR in immigration cases*. *Netherlands Quarterly of Human Rights*, 37(2), 157–177. <https://doi.org/10.1177/0924051919844387>
- Kvale, S., & Brinkmann, S. (2009). *InterViews: Learning the craft of qualitative research interviewing* (2nd ed.). Sage Publications, Inc.
- Lazarus, R. S., & Folkman, S. (1984). *Stress, appraisal, and coping*. New York, NY: Springer Publishing Company.

- Lévesque, G. V., & Benoit, M. (2025). *Coping strategies and policy alienation under centralization and performance management: Evidence from a survey of Quebec homecare workers*. *Administration & Society*, 57(3), 368–398.
<https://doi.org/10.1177/00953997251317523>
- Loriot, M. (2016). *Collective forms of coping and the social construction of work stress among industrial workers and police officers in France*. *Theory & Psychology*, 26(1), 112–129. <https://doi.org/10.1177/0959354315616877>
- Loyens, K. (2015). *Law enforcement and policy alienation: Coping by labour inspectors and federal police officers*. In P. Hupe, M. Hill, & A. Buffat (Eds.), *Understanding Street-Level Bureaucracy* (pp. 99–114). Bristol, UK: Policy Press.
- Loyens, K. M. (2016). *How police detectives deal with policy alienation in the investigation of human exploitation crimes: Reinforcing or counterbalancing fatalism*. In R. J. Burke (Ed.), *Stress in Policing: Sources, Consequences and Interventions* (pp. 137–152). Abingdon, UK: Routledge.
- Malterud, K. (2001). *Qualitative research: Standards, challenges, and guidelines*. *The Lancet*, 358(9280), 483–488. [https://doi.org/10.1016/S0140-6736\(01\)05627-6](https://doi.org/10.1016/S0140-6736(01)05627-6)
- Raad van State. (2025, 10 februari). *Adviezen Asielnoodmaatregelenwet en Wet invoering tweestatusstelsel [Persbericht]*. Geraadpleegd van <https://www.raadvanstate.nl/actueel/nieuws/februari/adviezen-asielnoodmaatregelen-tweestatus/>
- Riedel, P.-L., Kreh, A., Kulcar, V., Lieber, A., & Juen, B. (2022). *A scoping review of moral stressors, moral distress and moral injury in healthcare workers during COVID-19*.

- International Journal of Environmental Research and Public Health, 19(3), 1666.
<https://doi.org/10.3390/ijerph19031666>
- Sociaal en Cultureel Planbureau (SCP). (2024). *Sociale en Culturele Ontwikkelingen 2024: Koersen op kwaliteit van de samenleving – Hoofdstuk 7: Asiel en migratie*.
- Tonkens, E., Bröer, C., van Sambeek, N., & van Hassel, D. (2013). *Pretenders and performers: Professional responses to the commodification of health care*. *Social Theory & Health*, 11(4), 368–387. <https://doi.org/10.1057/sth.2013.5>
- Tummers, L. G. (2012). *Policy alienation: Analyzing the experiences of public professionals with new policies*. Erasmus Universiteit Rotterdam.
- Tummers, L., Bekkers, V., & Steijn, B. (2012). *Policy alienation of public professionals: A comparative case study of insurance physicians and secondary school teachers*. *International Journal of Public Administration*, 35(4), 259–271.
<https://doi.org/10.1080/01900692.2012.651413>
- Tummers, L. G., Bekkers, V., Vink, E., & Musheno, M. (2015). *Coping during public service delivery: A conceptualization and systematic review of the literature*. *Journal of Public Administration Research and Theory*, 25(4), 1099–1126.
<https://doi.org/10.1093/jopart/muu056>
- Tweede Kamerverkiezingen 2023*. (z.d.). Parlement.com.
https://www.parlement.com/id/vm4ncjtybczw/tweede_kamerverkiezingen_2023
- Van der Steen, M. (2022). *Scenario analysis, forecasting and backcasting as policy tools*. In M. Howlett (Ed.), *The Routledge Handbook of Policy Tools* (pp. 245–256). Abingdon, UK: Routledge. <https://doi.org/10.4324/9781003163954-25>

Weible, C. M., Heikkila, T., deLeon, P., & Sabatier, P. A. (2012). *Understanding and influencing the policy process*. Policy Sciences, 45(1), 1–21.

<https://doi.org/10.1007/s11077-011-9143-5>

Zetelverdeling Tweede Kamer. (z.d.). Parlement.com.

https://www.parlement.com/id/vh8lnhronvx6/zetelverdeling_tweede_kamer

Bijlage 1: Coderingstabellen Interviews

Thema 1: Werk & Invloed (context)

Citaat	Topic	Oriëntatie Partij
Ik heb zeker wel invloed er wordt wel echt naar je geluisterd en jouw input wordt serieus mee overwogen.	Tactisch & operationeel optimistisch	DENK – Links-identitair
Ik merk wel vaak dat bij sommige debatten de spreektekst wel echt bijna letterlijk wordt overgenomen, de moties letterlijk worden overgenomen en dat ik daadwerkelijk echt impact heb.	Operationeel optimistisch	DENK – Links-identitair
Ja, wij hebben ook bij de fractievergadering dat bijna alle medewerkers erbij aan bezig zijn en dat er wel echt wordt gevraagd naar onze mening over bepaalde onderwerpen	Tactisch optimistisch	DENK – Links-identitair
Nou ja kijk, bij ons bij de SGP is het wel echt zo dat er echt heel veel te schouders van de beleidsmedewerker rust omdat de Kamerleden ja die doen eigenlijk aan heel veel debatten mee en daardoor hebben we minder tijd om dezelfde voorbereiding daarvoor te doen.	Operationeel optimistisch	SGP – Christelijk-Rechts, conservatief
Wat betekent dat ik in principe dus gewoon de spreekteksten schrijf, de inbrengen grotendeels schrijf en natuurlijk kijkt het Kamerlid op voorhand nog wel even mee en dat kan soms nog iets aangescherpt worden of zo.	Operationeel optimistisch	SGP – Christelijk-Rechts, conservatief
Ja, ja zeker	Operationeel optimistisch	SGP – Christelijk-Rechts, conservatief

De keuzes komen voor het overgrote deel bij de medewerkers daarmee wil ik wel zeggen dat de invloed redelijk groot is.	Tactisch optimistisch	SGP – Christelijk-Rechts, conservatief
Van ja, hoe zie jij dit? En als ik het idee heb van, nou, het lijkt me niet verstandig om dat op deze manier te doen, bijvoorbeeld. Of moeten we inderdaad wel hier zo scherp aan de wind zeilen? Dan probeer je daar zeker ook een opmerking over te maken, zeg maar. En die ruimte, die heb ik en die voel ik ook. En dat is graag heel prettig.	Operationeel optimistisch	SGP – Christelijk-Rechts, conservatief
En dat betekent eigenlijk dat ik de debatbijdragen voor de Kamerleden op dat punt schrijf, voorbereid, meedenk over welke koers we kiezen op het terrein van asiel en migratie.	Tactisch & operationeel optimistisch	SGP – Christelijk-Rechts, conservatief
Ik heb wel invloed op het standpunt.	Tactisch optimistisch	ChristenUnie (CU) – Christelijk-sociaal, gematigd
Er wordt zeker naar me geluisterd als ik mijn mening geef... Uiteindelijk geven de Kamerleden de doorslag – het is echt de adviserende rol.	Tactisch & operationeel optimistisch	ChristenUnie (CU) – Christelijk-sociaal, gematigd
Daar is de cultuur gewoon naar, dat naar iedereen wordt geluisterd.	Tactisch & operationeel optimistisch	ChristenUnie (CU) – Christelijk-sociaal, gematigd
Ja, ik voel zeker wel die ruimte.	Operationeel optimistisch	ChristenUnie (CU) – Christelijk-sociaal, gematigd
Ik schrijf eigenlijk alle inbrengen... Het Kamerlid neemt een groot deel over... In die zin is mijn invloed wel redelijk groot.	Tactisch optimistisch	BoerBurgerBeweging (BBB) – Rechts-gematigd, conservatief

Maar in die zin is mijn invloed daar wel redelijk groot in.	Tactisch optimistisch	BoerBurgerBeweging (BBB) – Rechts-gematigd, conservatief
Nee, ik vind het eigenlijk wel leuk.	Tactisch optimistisch	BoerBurgerBeweging (BBB) – Rechts-gematigd, conservatief
Ja, zonder twijfel. Ik zeg gewoon alles wat ik denk. We zijn ook wel een beetje hetzelfde qua persoonlijkheid. Dus nee, ik kan het allemaal prima zeggen	Operationeel optimistisch	BoerBurgerBeweging (BBB) – Rechts-gematigd, conservatief
Ja, zeker. Die ruimte voel ik... Er is zeker ruimte voor de input vanuit de beleidsmedewerkers.	Tactisch & operationeel optimistisch	VOLT – Links-progressief, pan-Europees
Ja, zeker... na een paar maanden had ik wel die volledige vrijheid.	Tactisch optimistisch	VVD – Rechts-liberaal
Dus ik kan inderdaad als er wordt gevraagd om een standpunt in te nemen, kan ik aangeven nou ja ik zou om deze redenen standpunt X, standpunt Y innemen, maar het is uiteindelijk aan de fractie en de desbetreffende woordvoerder om daadwerkelijk een standpunt in te nemen. Dus ik heb puur een adviseerde ondersteunende rol daarin.	Tactisch & operationeel optimistisch	VVD – Rechts-liberaal
En in die zin, ik maak schriftelijke vragen, ik schrijf de speeches, onderzoekswerk en ik help ook de partij met bijvoorbeeld stukken op de site, visiestukken die we intern hebben. Dus in die zin schrijf ik aan alles mee eigenlijk.	Tactisch optimistisch	SP – Links-socialistisch
Zeker, dat is denk ik ook een beetje hoe wij als SP zijn opgebouwd, maar als	Tactisch & operationeel optimistisch	SP – Links-socialistisch

medewerker heb je echt veel invloed.		
En we bespreken het ook als bepaalde dingen die ik zeg of vind niet worden meegenomen. Dus dat is gewoon goede feedback.	Tactisch & operationeel optimistisch	SP – Links-socialistisch
Die ruimte is er, ja zeker.	Operationeel optimistisch	SP – Links-socialistisch
Of misschien wel in het algemeen wat meer dat je denkt van ja maar dit ministerie of deze minister of deze coalitie die geeft mij weinig ruimte om.	Tactische machteloosheid	ChristenUnie (CU) – Christelijk-sociaal, gematigd

Thema 2: Beleidsimpact algemeen & invloed daarop

Citaat	Topic	Oriëntatie Partij
Ik denk wel dat de samenleving deze wetten nodig heeft.	Maatschappelijk optimisme	VVD – Rechts-liberaal
Kijk, als je, zoals je al zei, de samenleving vraagt om strengere asielmaatregelen. Puur vanuit subjectief perspectief.	Maatschappelijk optimisme	VVD – Rechts-liberaal
Dus ja, ik denk wel dat de samenleving deze wetten nodig heeft.	Maatschappelijk optimisme	VVD – Rechts-liberaal
Ik denk dat er een goede afweging in zit tussen het belang om vluchtelingen op te kunnen vangen en het belang van de samenleving.	Maatschappelijk optimisme	VVD – Rechts-liberaal
Dus ik heb wel inderdaad het gevoel van oké, laat ze nu maar komen en dan gaan we daar gewoon een bijdrage aan leveren.	Strategisch optimisme	VVD – Rechts-liberaal
En ook wel misschien anders in de zin van, dat noemde ik net ook al, dat je ook meer strategisch al nadenkt over van hé, wij	Strategisch optimisme	SGP – Christelijk-Rechts, conservatief

zitten in een bepaalde positie.		
Wij denken dat deze wetsvoorstellen daar een bijdrage aan kunnen leveren... hoewel niet gezegd is dat daarmee alle problemen verholpen zijn.	Maatschappelijk optimisme	SGP – Christelijk-Rechts, conservatief
Maar ook wel in ons geval ook politiek strategisch, eigenlijk zeg maar nadenken en gesprekken voeren ook binnen de partij. We hebben in de Eerste Kamer natuurlijk ook wel een positie hierin. Er wordt best wel regelmatig het gesprek over gevoerd en over nagedacht van hoe gaan we hier op een goede manier mee om.	Strategisch optimisme	SGP – Christelijk-Rechts, conservatief
Maar in zijn algemeenheid staan we wel redelijk positief voorgesorteerd.	Maatschappelijk optimisme	SGP – Christelijk-Rechts, conservatief
In principe vind ik het goede wetsvoorstellen.	Maatschappelijk optimisme	BoerBurgerBeweging (BBB) – Rechts-gematigd, conservatief
Ik denk het wel ja.	Maatschappelijk optimisme	BoerBurgerBeweging (BBB) – Rechts-gematigd, conservatief
Ik sta er positief tegenover ... en denk dat het maatschappelijk gaat bijdragen	Maatschappelijk optimisme	BoerBurgerBeweging (BBB) – Rechts-gematigd, conservatief
Nou, echt negatief zal het niet werken, maar in welke mate het positief is ja dat zal wel geëvalueerd moeten	Maatschappelijk optimisme	BoerBurgerBeweging (BBB) – Rechts-gematigd, conservatief
Nee ik vind het wel goed. Ja ik vind wel vrij recht toe recht aan het is makkelijk te begrijpen.	Maatschappelijk optimisme	BoerBurgerBeweging (BBB) – Rechts-gematigd, conservatief
En kan ik het ook wel dan dus als ik naar huis ga parkeren van, nou, ik heb	Strategisch optimisme	ChristenUnie (CU) – Christelijk-sociaal, gematigd

er nu nog een beetje invloed op, zeg maar.		
Ik denk straks als we in het debat in de Kamer zitten... en dat wordt heel frustrerend en moeilijk... en je merkt, nou, er zijn verbeteringen te bedenken... waar geen meerderheid voor te halen is... Dat ik dan wel daar wat somber of zonder heel veel blijdschap naar huis ga.	Strategische moedeloosheid	ChristenUnie (CU) – Christelijk-sociaal, gematigd
Nee, dat denk ik niet. Wij vinden het ook slechte wetten... We maken ons grote zorgen... dat adviezen... van tafel worden geveegd. Dat is zorgelijk.	Maatschappelijke betekenisloosheid	VOLT – Links-progressief, pan-Europees
Ik denk dat het impact gaat hebben, maar niet op de aantallen migranten die naar Nederland komen.	Maatschappelijke betekenisloosheid	VOLT – Links-progressief, pan-Europees
Maar niet dat dat daarmee het aantal migranten omlaag zal brengen.	Maatschappelijke betekenisloosheid	VOLT – Links-progressief, pan-Europees
Dit is niet hoe ik vind dat wij in Nederland met mensen om moeten gaan.	Maatschappelijke betekenisloosheid	VOLT – Links-progressief, pan-Europees
Volgens mij gaat dit de instroom helemaal niet beperken – het voelt voor mij een beetje als symptoombestrijding.	Maatschappelijke betekenisloosheid	ChristenUnie (CU) – Christelijk-sociaal, gematigd
Maar ik zie nog weinig strategisch perspectief om dat te veranderen. Om te voorkomen dat die wetten worden aangenomen. Of voorstellen te doen die ook worden aangenomen of voorstellen te doen die ook worden aangenomen zodat de wetten verbeterd worden.	Strategische betekenisloosheid	ChristenUnie (CU) – Christelijk-sociaal, gematigd

Met inderdaad toch wel deze minister en de plannen die ze heeft. Dus ja, het is wel een soort gevoel van moedeloosheid wat je soms kan overvallen.	Maatschappelijke betekenisloosheid	ChristenUnie (CU) – Christelijk-sociaal, gematigd
Nee, ik denk het eigenlijk niet.	Maatschappelijke betekenisloosheid	ChristenUnie (CU) – Christelijk-sociaal, gematigd
Maar volgens mij de maatregelen die in die wetten nu worden voorgesteld... ik zie daar weinig bewijs van dat het ook daadwerkelijk die instroom beperkt. Ik voel zelf veel meer voor dat op Europees niveau regelen	Maatschappelijke betekenisloosheid	ChristenUnie (CU) – Christelijk-sociaal, gematigd
het voelt voor mij een beetje als een symptoombestrijding eigenlijk, dat je zegt nou we gaan, je moet twee jaar wachten totdat je je familie over kan brengen. Enorme, heel veel eisen stellen aan gezinsherenigingen.	Maatschappelijke betekenisloosheid	ChristenUnie (CU) – Christelijk-sociaal, gematigd
En ik maak me zorgen dat wat IND, wat de rechtspraak zegt, dat het gewoon een enorme druk gaat opleveren voor hun werk, voor hun keten.	Maatschappelijke betekenisloosheid	ChristenUnie (CU) – Christelijk-sociaal, gematigd
Maar als die in de praktijk alleen maar zorgt dat de wachtlijsten langer worden, ja, dan schiet je daarmee niks op. Ja, dat is niet bepaald maatschappelijk nut. Nee, ik zie daar geen nut in nee.	Maatschappelijke betekenisloosheid	ChristenUnie (CU) – Christelijk-sociaal, gematigd
Ik geloof niet zo erg dat die maatregelen een afschrikwekkende werking zouden hebben.	Maatschappelijke betekenisloosheid	ChristenUnie (CU) – Christelijk-sociaal, gematigd
Kijk, wat ik heel erg hoop, maar volgens mij gaan deze wetten dat niet bereiken, is dat de	Maatschappelijke betekenisloosheid	ChristenUnie (CU) – Christelijk-sociaal, gematigd

procedures gewoon sneller gaan.		
Het gaat niet effectief zijn, het gaat het tegenovergestelde bewerkstelligen en het gaat er niet voor zorgen dat mensen in Nederland hiermee geholpen worden.	Maatschappelijke betekenisloosheid	DENK – Links-cultureel, identitair
In die zin, ik denk niet dat het gaat bijdragen aan wat de samenleving nodig heeft.	Maatschappelijke betekenisloosheid	DENK – Links-cultureel, identitair
Zoals ik eerder al noemde, het gaat ervoor zorgen dat de asielketen verder vast komt te zitten.	Maatschappelijke betekenisloosheid	DENK – Links-cultureel, identitair
Ja, ik denk ook bij het COA. De IND kan het ook allemaal niet meer aan.	Maatschappelijke betekenisloosheid	DENK – Links-cultureel, identitair
En ik denk dat de gehele asielketen, dus met de ketenpartners, daardoor alleen maar nog meer in de knel gaat wonen.	Maatschappelijke betekenisloosheid	DENK – Links-cultureel, identitair
In het verleden is ook gebleken dat het tweestatusstelsel niet werkt.	Maatschappelijke betekenisloosheid	DENK – Links-cultureel, identitair
Dus ik denk zeker niet dat dit beleid wat nu gevoerd wordt op dit dossier, asielmigratie, dat dat ook maar enige voordelen met zich meebrengt.	Maatschappelijke betekenisloosheid	DENK – Links-cultureel, identitair
En wij denken dat zulke maatregelen totaal geen effect gaan hebben op het versoepelen van het hele systeem, op het versnellen van het systeem, dat de asielketen alleen nog maar meer door vast gaat lopen.	Maatschappelijke betekenisloosheid	DENK – Links-cultureel, identitair
Bij twee statusstelsel merken we dat we wel iets meer ambivalente gevoelens hebben in die zin dat wij nooit eigenlijk voor een twee statusstelsel zijn geweest. Dat ook niet	Maatschappelijk betekenisloosheid	SGP – Christelijk-Rechts, conservatief

zonder reden ooit is afgeschaft.		
Nee, echt helemaal niet. Nee, echt nul procent.	Maatschappelijke betekenisloosheid	SP – Links-socialistisch
Een aantal dingen, zoals het tweestatusstelsel... die hebben in het verleden ook al het daglicht gezien en werkten niet. En zijn om die reden ook afgeschaft.	Maatschappelijke betekenisloosheid	SP – Links-socialistisch
Zonder dat het echt impact heeft en ook echt cijfermatig impact zal hebben op de asielinstroom in Nederland.	Maatschappelijke betekenisloosheid	SP – Links-socialistisch
Misschien heeft het een klein beetje een invloed, maar dat zal niet opwegen tegen hoeveel extra geld het kost, hoeveel extra energie het gaat kosten en hoe erg bepaalde groepen er nadeel aan zullen ondervinden, en vooral voor asielzoekers.	Maatschappelijke betekenisloosheid	SP – Links-socialistisch
Dit beleid brengt geen voordelen met zich mee, behalve dat de gemiddelde PVV-stemmer het misschien een goed idee vindt... Deze minister voert veelal symboolpolitiek.	Maatschappelijke betekenisloosheid	SP – Links-socialistisch
Als je kijkt gewoon puur naar de asielinstroom. Dus het voelt heel raar om zo'n groep eruit te pakken die zo erg als zwart schaap neer te zetten, omdat dat gewoon makkelijk verkoopt aan mensen in Nederland, blijkbaar.	Maatschappelijke betekenisloosheid	SP – Links-socialistisch
En waarvoor? Om misschien de instroom met een paar honderd mensen per jaar te verminderen.	Maatschappelijke betekenisloosheid	SP – Links-socialistisch

Misschien, want misschien niet eens. Dus nee, niet effectief, zeer onrechtvaardig.		
Dus wat dat betreft voelt het voor mij wel wat makkelijk om te denken van... ik heb geen invloed gehad op deze asielwetten.	Strategische betekenisloosheid	SP – Links-socialistisch
Maar het heeft geen... Het voelt meer als een soort van kwaad waar je tegen probeert te vechten dan iets wat je zelf hebt veroorzaakt.	Strategische betekenisloosheid	SP – Links-socialistisch
Die asielwetten vinden wij gewoon puur kwaad.	Maatschappelijke betekenisloosheid	SP – Links-socialistisch
Alleen, ik denk wel wat ik bijvoorbeeld zeg als voorbeelden van amendementen en moties, daar word ik dan wel cynisch van in de zin dat, weet je, die dingen zijn gewoon door de toenmalige coalitie in een voorjaarsnota gewoon zomaar even afgetikt, zonder kritische vragen, terwijl er echt duizenden kritische vragen over deze wet te stellen zijn.	Strategische betekenisloosheid	SP – Links-socialistisch
Dus dan denk ik wel van ja, tuurlijk, moties, amendementen, leuk, maar het is ook gewoon een politiek spelletje.	Strategische betekenisloosheid	SP – Links-socialistisch

Thema 3: Beleidsimpact asielzoekers

Citaat	Topic	Oriëntatie Partij
Ik denk oprecht niet dat dit kwaadaardige wetten zijn... er zit een goede afweging in tussen het belang om vluchtelingen op te kunnen vangen en het belang van de samenleving.	Cliëntgericht optimisme	VVD – Rechts-liberaal
Ik denk dat voor verdragsvluchtelingen en de nareizigers van verdragsvluchtelingen dat deze wetten niet heel veel verschil uit gaan maken.	Cliëntgericht optimisme	VVD – Rechts-liberaal
Alleen ik denk zelf dat ze het misschien niet zo ervaren, maar ik denk als je één op één met deze groep asielzoekers zou spreken, dat je ook wel kan uitleggen waarom dat is.	Cliëntgericht optimisme	VVD – Rechts-liberaal
Asielzoekers – ik denk dat het voor hun ontmoedigend zal werken om hier naartoe te komen... dan kiezen ze maar liever voor een ander land...	Cliëntgericht optimisme	BoerBurgerBeweging (BBB) – Rechts-gematigd, conservatief
Ja ik vind dat wel rechtvaardig.	Cliëntgericht optimisme	BoerBurgerBeweging (BBB) – Rechts-gematigd, conservatief
Nee ik vind het wel goed. Ja ik vind wel vrij recht toe recht aan het is makkelijk te begrijpen.	Cliëntgericht optimisme	BoerBurgerBeweging (BBB) – Rechts-gematigd, conservatief
Dus je ziet natuurlijk dat er zitten maatregelen in die ook echt bedoeld zijn om Nederland minder aantrekkelijk te maken eigenlijk voor asielzoekers. En tegelijkertijd is het ook goed, ook vanuit ons perspectief, denk ik, dat de druk op de uitvoeringsketen verlicht wordt. Wat uiteindelijk ook	Cliëntgericht optimisme	SGP – Christelijk-Rechts, conservatief

weer ten goede komt aan asielzoekers, is de gedachte.		
En we moeten zorgen dat zij ook gewoon liefst zo snel mogelijk duidelijkheid hebben bijvoorbeeld over hun aanvraag en of ze hier wel of niet mogen blijven. Dat doet het meeste recht aan gewoon een rechtvaardig en warmhartig asielbeleid waar wij altijd voor staan.	Cliëntgericht optimisme	SGP – Christelijk-Rechts, conservatief
Ik denk dat dat zeker bijdraagt aan een effectiever en rechtvaardiger beleid.	Cliëntgericht optimisme	SGP – Christelijk-Rechts, conservatief
Dat appelleert natuurlijk wel echt aan dat persoonlijke gevoel van, hé, doen we dit inderdaad wel goed? Is dit wel menswaardig dan, zeg maar? Dus ja, op die manier denk ik dat je ook persoonlijk daar wel over nadenkt, ja.	Cliëntgerichte moedeloosheid	SGP – Christelijk-Rechts, conservatief
Bijvoorbeeld gezinshereniging zitten bepaalde dingen, denk ik, waar je best wel kunt vragen van, ja, wat betekent dit voor de personen in kwestie die bijvoorbeeld aan bepaalde eisen moeten voldoen, die moeten wachten totdat ze hierheen mogen komen.	Cliëntgerichte moedeloosheid	SGP – Christelijk-Rechts, conservatief
Wij maken ons echt wel zorgen over de verslechterde omstandigheden waarin dan die migranten moeten zitten... in slechtere omstandigheden met meer onduidelijkheid.	Cliëntgerichte moedeloosheid	VOLT – Links-progressief, pan-Europees
Ik denk dat het impact gaat hebben, maar niet op de aantallen migranten die	Cliëntgerichte moedeloosheid	VOLT – Links-progressief, pan-Europees

naar Nederland komen. Maar hooguit over de omstandigheden waarin zij worden behandeld in Nederland.		
En ik denk dat, als ik hem zo mag invullen, dat dat vooral een negatieve impact opzet.	Cliëntgerichte moedeloosheid	VOLT – Links-progressief, pan-Europees
Dit is niet hoe ik vind dat wij in Nederland met mensen om moeten gaan.	Cliëntgerichte moedeloosheid	VOLT – Links-progressief, pan-Europees
Ik denk dat het twee-statenstelsel nog weer een trap na wordt voor die preciaire groep mensen.	Cliëntgerichte moedeloosheid	DENK – Links-cultureel, identitair
Het gaat er alleen maar voor zorgen dat de mensen die nu opgehoopt zitten in noodopvanglocaties, dat dat nog erger gaat worden.	Cliëntgerichte moedeloosheid	DENK – Links-cultureel, identitair
Het gaat de onmenselijke situatie in die noodopvanglocaties alleen maar verergeren. schijnoplossingen zijn die dienen om af te leiden van het niet werkbare beleid van deze minister.	Cliëntgerichte moedeloosheid	DENK – Links-cultureel, identitair
Waarin wij wel stellen van oké, wij willen niet dat er tweederangs burgers komen onder vluchtelingen. Dus dat zorgt er wel voor dat ik extra gemotiveerd ben om ervoor te zorgen dat dat tweestaatstelsel er niet komt.	Cliëntgerichte moedeloosheid	DENK – Links-cultureel, identitair
Voor die groep (subsidiar beschermden) wordt het lastiger... Ik kan me voorstellen dat ze dat als oneerlijk, onevenredig, onrechtvaardig beschouwen.	Cliëntgerichte moedeloosheid	VVD – Rechts-liberaal
. En dan denk je wel van, oké, wat we nu aan het doen zijn. Wat is de impact voor deze groep?	Cliëntgerichte moedeloosheid	VVD – Rechts-liberaal

Nee, heel kort nee. Het gaat niet effectief zijn... en niet ervoor zorgen dat vluchtelingen geholpen worden.	Cliëntgerichte moedeloosheid	SP – Links-socialistisch, populistisch
De wetten voelen, als ik het heel gechargeerd mag zeggen, gewoon als asielzoekertje pesten.	Cliëntgerichte moedeloosheid	SP – Links-socialistisch, populistisch
Misschien heeft het een klein beetje een invloed, maar dat zal niet opwegen tegen hoeveel extra geld het kost, hoeveel extra energie het gaat kosten en hoe erg bepaalde groepen er nadeel aan zullen ondervinden, en vooral voor asielzoekers.	Cliëntgerichte moedeloosheid	SP – Links-socialistisch, populistisch
Ik denk dat daardoor de wachtlijsten zullen oplopen. Ik denk dat asielzoekers langer in de opvang zullen blijven.	Cliëntgerichte moedeloosheid	SP – Links-socialistisch, populistisch
Ik denk dat ongehuwde asielzoekers die wel een partner hebben, heel veel nadeel daar aan gaan ondervinden. Dus ja, bijvoorbeeld in zaken als gezinshereniging zal het echt heel naar voor hun uitpakken.	Cliëntgerichte moedeloosheid	SP – Links-socialistisch, populistisch
Voor asielkinderen denk ik dat het ook heel nadelig zal gaan zijn. Dus ja, het heeft best wel een flinke invloed.	Cliëntgerichte moedeloosheid	SP – Links-socialistisch, populistisch
Ja, bijzonder onrechtvaardig, maar dat zit hem ook meer in...	Cliëntgerichte moedeloosheid	SP – Links-socialistisch, populistisch
Als je kijkt gewoon puur naar de asielinstroom. Dus het voelt heel raar om zo'n groep eruit te pakken die zo erg als zwart schaap neer te zetten, omdat dat gewoon makkelijk	Cliëntgerichte moedeloosheid	SP – Links-socialistisch, populistisch

verkoopt aan mensen in Nederland, blijkbaar.		
En waarvoor? Om misschien de instroom met een paar honderd mensen per jaar te verminderen. Misschien, want misschien niet eens. Dus nee, niet effectief, zeer onrechtvaardig.	Cliëntgerichte moedeloosheid	SP – Links-socialistisch, populistisch
Dus voor die mensen zal het ongekend hard uitpakken en hopen wij ook eigenlijk dat de rechter zegt van dit kan niet, dit is gewoon discriminatie. Maar ja, dat is een specifiek groep waarvan ik denk van voor hun gaat het echt heel naar worden.	Cliëntgerichte moedeloosheid	SP – Links-socialistisch, populistisch
En dan ben je wel van, ja, het gaat wel om deze mensen die geraakt zullen worden hierdoor. En ook gewoon bang zijn en onzekerheid leven.	Cliëntgerichte moedeloosheid	SP – Links-socialistisch, populistisch
Die asielwetten vinden wij gewoon puur kwaad.	Cliëntgerichte moedeloosheid	SP – Links-socialistisch, populistisch
Als het dan al mogelijk is als je een B-status krijgt.	Cliëntgerichte moedeloosheid	ChristenUnie (CU) – Christelijk-sociaal, gematigd
Waar ze wel effect op hebben is hoe asielzoekers hier behandeld worden. Hoe lang ze moeten wachten op een verblijfsvergunning of überhaupt behandeling van hun zaak. Dus ze zitten langer in onzekerheid. Ze kunnen later starten met inburgeren.	Cliëntgerichte moedeloosheid	ChristenUnie (CU) – Christelijk-sociaal, gematigd
En de mensen die hier nu al zijn, met of zonder status, het lijkt me dat ze	Cliëntgerichte moedeloosheid	ChristenUnie (CU) – Christelijk-sociaal, gematigd

zich minder welkom voelen. En dat vind ik wel kwalijk.		
En dat vergroot dus mijn vrees dat als die wetten worden aangenomen, in wat voor chaos en naar toestanden inderdaad voor asielzoekers terecht gaan komen.	Cliëntgerichte moedeloosheid	ChristenUnie (CU) – Christelijk-sociaal, gematigd
Kijk, wat ik ingewikkelder vind is bijvoorbeeld zo'n Nigeriaans gezin dat vorige week is uitgezet met gewortelde kinderen. Ja, daar word ik wel verdrietig van. De toekomst voor zo'n gezin.	Cliëntgerichte moedeloosheid	ChristenUnie (CU) – Christelijk-sociaal, gematigd

Thema 4: Werkdruk

Citaat	Topic	Oriëntatie Partij
Nou, dus sowieso wel, dat probeer ik net eigenlijk wel aan te geven, dat het inderdaad wel meer tijd van je vraagt sowieso.	Toegenomen werkdruk	SGP – Christelijk-Rechts, conservatief
Dus in die zin heeft het wel bepaalde impact denk ik-voor mij persoonlijk niet heel erg maar het heeft wel in je werk en in je werkzaamheden merk je dat wel grote wetsvoorstellen zijn met flinke impact.	Toegenomen werkdruk	SGP – Christelijk-Rechts, conservatief
Er lopen veel verschillende thema's... als kleine fractie moeten we afwegen waar we wel of niet aan deelnemen... soms wel ingewikkeld... hoe kunnen wij als kleine partij een uniek geluid vertegenwoordigen.	Toegenomen werkdruk	DENK – Links-cultureel, identitair
Dat heeft eigenlijk de afgelopen maanden ook best wel de asielagenda gedomineerd, in de zin dat we allemaal schriftelijke vragen moesten indienen, maar ook die wetten moesten lezen, advies moesten inwinnen. Dus ja, dat heeft best wel een rol gehad.	Toegenomen werkdruk	SP – Links-socialistisch
ja, dat is het vooral. Er is veel aandacht voor, dus er wordt natuurlijk gevraagd of ik er goed naar kijk.	Toegenomen werkdruk	SP – Links-socialistisch
Er gaat heel veel tijd in zitten... maar het is niet iets waar ik tegenop zie. Dus ik kijk in die zin niet tegen de wetten op, nee.	Geen/weinig veranderingen	VVD – Rechts-liberaal
Nee, behalve dat het soms bepaalde andere werkzaamheden naar de	Geen/weinig veranderingen	VVD – Rechts-liberaal

achtergrond duwt, niet. Maar goed, dat is de aard van dit werk. Als er wetgeving komt die politiek gevoelig ligt, dan gaat dat natuurlijk altijd voor.		
Het is niet zo dat sinds deze wetten naar de Kamer zijn gestuurd... mijn werkweek er heel anders uit is gaan zien. Nee, helemaal niet.	Geen/weinig veranderingen	BoerBurgerBeweging (BBB) – Rechts-gematigd, conservatief
Nee, helemaal niet. Nee, eerlijk gezegd niet.	Geen/weinig veranderingen	BoerBurgerBeweging (BBB) – Rechts-gematigd, conservatief
Nee, ook niet. Daar gaat flink wat tijd in zitten. Dus ja, dat.	Geen/weinig veranderingen	BoerBurgerBeweging (BBB) – Rechts-gematigd, conservatief
Op die manier, nee	Geen/weinig veranderingen	VOLT – Links-progressief, pan-Europees
Op die manier zijn we er een halve dag per week mee bezig... het heeft niet een allesomvattende impact op mijn dagelijkse werkzaamheden.	Geen/weinig veranderingen	VOLT – Links-progressief, pan-Europees
Heeft dat impact op je functioneren? Dat valt wel mee. Ik kan dat ook best wel scheiden... thuis heb ik er even niet mee te maken.	Geen/weinig veranderingen	ChristenUnie (CU) – Christelijk-sociaal, gematigd

Thema 5: Persoonlijke impact

Citaat	Topic	Oriëntatie Partij
Door de duidelijke lijn die wij hierin hebben... ben ik extra gemotiveerd... Ik denk dat daarin mijn werkplezier alleen maar toeneemt.	Positieve impact	DENK – Links-cultureel, identitair
Dus dat maakt het wel wat, ook wel weer juist wat	Positieve impact	SP – Links-socialistisch, populistisch

motiverender om tegen te strijden, denk ik.		
Nou, in die zin wel strijdbaar om te laten zien dat, zoals ik al op het begin zei	Positieve impact	SP – Links-socialistisch, populistisch
Ik denk hooguit strijdvaardig om er wel iets moois van te maken. Maar ook bewust van de politieke realiteit	Positieve impact	VOLT – Links-progressief, pan-Europees
Dan denk ik juist, dan voel ik juist ook wel een missie van, nou, ik wil ook echt de vragen stellen waar ik mee zit. Wat is de effectiviteit? Wat zijn de bewijzen eronder? Welke waarborgen zijn er? Dus in deze fase van de wetsbehandeling voel ik me nog een soort van strijdbaar.	Positieve impact	ChristenUnie (CU) – Christelijk-sociaal, gematigd
Dus ja, het is wel een soort gevoel van moedeloosheid wat je soms kan overvallen.	Negatieve impact	ChristenUnie (CU) – Christelijk-sociaal, gematigd
Wat ik in mijn werk dan wel ingewikkeld vind is dat er... Er liggen wetten voor inderdaad die niet... Waar ik me wel zorgen over maak, wat voor effecten die hebben.	Negatieve impact	ChristenUnie (CU) – Christelijk-sociaal, gematigd
Maar als je een ander debat aan het voorbereiden bent, wel op het gebied van asielmigratie, dan heb je een soort van donkere wolk boven je hangt met die wetten komen eraan.	Negatieve impact	ChristenUnie (CU) – Christelijk-sociaal, gematigd
Het zijn mensen waar je dan dagelijks contact mee hebt... die wel echt problemen op de grond of op de opvanglocaties ervaren. En daar komt dan heel veel emotie bij, zoals verdriet, frustratie, woede, stress. Dat speelt wel mee	Negatieve impact	DENK – Links-cultureel, identitair

in hoe je in een debat ingaat.		
En dat brengt dan zeker emotie binnen de fractie ook met zich mee.	Negatieve impact	DENK – Links-cultureel, identitair
Dus echt de stress en de angst die ik zelf over een onderwerp ervaar, om dat ook terug te laten klinken in de spreektekst.	Negatieve impact	DENK – Links-cultureel, identitair
Dat appelleert natuurlijk wel echt aan dat persoonlijke gevoel van, hé, doen we dit inderdaad wel goed? Is dit wel menswaardig dan, zeg maar? Dus ja, op die manier denk ik dat je ook persoonlijk daar wel over nadenkt, ja.	Negatieve impact	SGP – Christelijk-Rechts, conservatief
Dat is vaak ook nog wel, het kan best wel zijn dat je, tenminste dat merk ik weleens achteraf dat je denkt 'thuis was ik niet de allergezelligste'. En op mijn werk merk ik wel dat ik misschien, ja misschien een beetje gek, maar dat ik voor mezelf vaak dan wegduw of zo zeg maar.	Negatieve impact	SGP – Christelijk-Rechts, conservatief
Is dit hoe wij als christenen ook met mensen horen om te gaan, zeg maar.	Negatieve impact	SGP – Christelijk-Rechts, conservatief
Dus persoonlijk privé heb ik niet zoiets van dat ik daar nu meer of minder vrolijk van word. Nee, dat zie ik niet zo.	Negatieve impact	SGP – Christelijk-Rechts, conservatief
Wat wel zo is, is denk ik bijvoorbeeld, je kunt natuurlijk bij bepaalde gesprekken die je voert, ik noemde net al het voorbeeld van als er echt inderdaad mensen zijn die zeggen van dit kun je deze mensen niet aandoen, vooral als er ook aan je Christelijk geloof wordt	Negatieve impact	SGP – Christelijk-Rechts, conservatief

geappelleerd komt het wel dichtbij en kan het wel zijn dat je daar even na zo'n gesprek een bepaald gevoel bij hebt of op voorhand als je opnieuw zo iemand spreekt en denkt van nou, welke kant gaat het nu weer op of...		
Want dan word je er cynisch van en word je, denk ik, te gedeprimeerd om dit werk te doen.	Negatieve impact	SP – Links-socialistisch, populistisch
Je wordt er wel een beetje gedeprimeerd van dat er op zo'n manier naar mensen wordt gekeken. En dat op zo'n manier eigenlijk om de werkelijkheid heen wordt gepraat dat zeg maar een bepaalde groep als zwart schaap wordt neergezet en zichzelf niet kunnen verdedigen.	Negatieve impact	SP – Links-socialistisch, populistisch
Dus heeft dat invloed op je welzijn, op je werkplezier, de persoonlijke balans omdat het dus echt wel ook een menselijk dossier is in die zin.	Negatieve impact	SP – Links-socialistisch, populistisch
Ja dat je mee naar huis neemt bijvoorbeeld, er dan nog op zit te malen.	Negatieve impact	SP – Links-socialistisch, populistisch
En dan ben je wel van, ja, het gaat wel om deze mensen die geraakt zullen worden hierdoor. En ook gewoon bang zijn en onzekerheid leven.	Negatieve impact	SP – Links-socialistisch, populistisch
Maar inderdaad gewoon proberen niet cynisch te worden en vasthouden. Dat is wel iets wat ik heel erg probeer op zo'n moment. En dat is wel moeilijker nu dan een paar jaar geleden, denk ik.	Negatieve impact	SP – Links-socialistisch, populistisch
Ja, dat neem je in die zin wel een beetje mee naar huis.	Negatieve impact	SP – Links-socialistisch, populistisch

Het is heel turbulent, dus je wordt er nooit helemaal rustig van. Dan heb ik toch altijd wel vaak de zomervakantie of de kerstvakantie nodig om echt even uit te rusten ervan.	Negatieve impact	SP – Links-socialistisch, populistisch
...persoonlijk, ik voel me er wel door geraakt.	Negatieve impact	VOLT – Links-progressief, pan-Europees
En dat vind ik dus persoonlijk jammer.	Negatieve impact	VOLT – Links-progressief, pan-Europees
Dat zie ik ook wel bij collega's. Dat dat aan zich al zorgt voor meer stress.	Negatieve impact	VOLT – Links-progressief, pan-Europees
Ja, daar word ik wel verdrietig van. De toekomst voor zo'n gezin.	Negatieve impact	ChristenUnie (CU) – Christelijk-sociaal, gematigd
Nee, dat soort zaken allemaal niet.	Geen impact	VOLT – Links-progressief, pan-Europees
Nee, helemaal niet. Nee, eerlijk gezegd niet... Ik heb 9 van de 10 keer helemaal geen zin in mijn vrije tijd over werk te praten, maar dat heeft niet per se met deze wetten te maken.	Geen impact	BoerBurgerBeweging (BBB) – Rechts-gematigd, conservatief
Ja ik heb dat meestal niet zo nodig ik ben eigenlijk vrij nuchter en vrij simpel van mezelf. Dus ik kan het allemaal wel goed relativeren.	Geen impact	BoerBurgerBeweging (BBB) – Rechts-gematigd, conservatief
Daar heb ik helemaal geen moeite mee.	Geen impact	BoerBurgerBeweging (BBB) – Rechts-gematigd, conservatief
Het is meer gewoon dat je flink veel werk is, zeg maar. En dat soort dingen. Dat kan natuurlijk ook een bepaalde mate van stress veroorzaken ofzo. Maar ik moet zeggen dat dat ook wel meevalt hoor.	Geen impact	SGP – Christelijk-Rechts, conservatief

Nee. In ieder geval persoonlijk vlak? Nee.	Geen impact	SGP – Christelijk-Rechts, conservatief
Laat ik het zo zeggen, maar het is niet dat dat nou heel erg onder mijn huid gaat zitten zeg maar of dat ik daar enorm veel last van heb. Nee, dat niet.	Geen impact	SGP – Christelijk-Rechts, conservatief
‘Nee, nee... dat is niet aan de orde.’	Geen impact	SGP – Christelijk-Rechts, conservatief
ja echt heel persoonlijk denk ik niet. Het is eerlijk, als ik de vraag, als de vraag is zeg maar van neem je het ook mee naar huis of zo?	Geen impact	SGP – Christelijk-Rechts, conservatief
En ik merk nu wel dat dat minder is. Omdat je bent toch vooral op hoger niveau bezig met die wetten.	Geen impact	VVD – Rechts-liberaal
Ik neem het ook niet echt mee naar huis... nogmaals, ik denk oprecht niet dat dit kwaadaardige wetten zijn. Dus heb ik ook moreel geen bezwaren tegen.	Geen impact	VVD – Rechts-liberaal
Heb ik er heel erg veel last van? Dan zou ik zeggen nee, omdat ik oprecht niet denk dat deze wetten radicaal zijn of dat het asielzoekertje pesten zou zijn of dat het onmogelijk wordt voor asielzoekers om hier te komen	Geen impact	VVD – Rechts-liberaal
Ja, ik denk inderdaad dat ik richting nee neig, om ook de simpele reden dat deze wetten hangen eigenlijk al boven de markt vanaf het moment dat ik hier ben begonnen.	Geen impact	VVD – Rechts-liberaal
Dus daarom neem ik het ook niet echt mee naar huis. En ook nogmaals, ik denk oprecht niet dat dit kwaadaardige wetten zijn.	Geen impact	VVD – Rechts-liberaal

Dus daarom vind ik het ook niet, heb ik ook moreel geen bezwaren tegen.		
Mij vallen geen signalen van stress etc. op.	Geen impact	VVD – Rechts-liberaal
Maar thuis heb ik even niet te maken met die asielwetten.	Geen impact	ChristenUnie (CU) – Christelijk-sociaal, gematigd
Omdat jij dan misschien minder voordelen ziet? Nee, eigenlijk niet.	Geen impact	ChristenUnie (CU) – Christelijk-sociaal, gematigd
Maar ik lig er dan ook weer niet wakker van of zo.	Geen impact	ChristenUnie (CU) – Christelijk-sociaal, gematigd

Thema 6: Copingstrategieën

Citaat	Topic	Oriëntatie Partij
Ik probeer de stress en de angst die ik over een onderwerp ervaar, ook terug te laten klinken in de spreektekst – de urgentie ervan benadrukken.	Probleemgerichte coping	DENK – Links-cultureel, identitair
Maar ik probeer mezelf ook niet gek te laten maken in die zin dat ik bijvoorbeeld een beetje ga wandelen of met collega's ga praten over hele andere zaken, omdat het denk ik ook niet gezond is om constant in die stressmodes te zitten.	Emotionele coping	DENK – Links-cultureel, identitair
Dus er inderdaad met collega's, vrienden, et cetera over praten om je ervaringen te delen.	Emotionele coping	DENK – Links-cultureel, identitair
Maar je wil juist focussen op waar je nog wel invloed op hebt, denk ik, bij dit werk.	Probleemgerichte coping	SP – Links-socialistisch, populistisch
Dus ik probeer het vaak een beetje te... Ja, een soort van wat kleiner te maken in mijn hoofd.	Emotionele coping	SP – Links-socialistisch, populistisch
Maar het heeft geen... Het voelt meer als een soort van kwaad waar je tegen	Probleemgerichte coping	SP – Links-socialistisch, populistisch

probeert te vechten dan iets wat je zelf hebt veroorzaakt.		
Dus ik praat er gewoon veel over met mijn vriendin en met mijn vriendengroep.	Emotionele coping	SP – Links-socialistisch, populistisch
Ja, dat ik juist nog, nu in deze fase, juist nog kan amenderen of dingen kan proberen te wijzigen die anders niet lukken.	Probleemgerichte coping	SP – Links-socialistisch, populistisch
Ja, ik merk dat we ook wel bijvoorbeeld in de recessen als we dan wat vakantie hebben dan vind ik het heel lekker niet meer politiek bezig te zijn en niet het gevoel te hebben dat dat dingen dubbele lagen hebben en en spelletjes worden gespeeld.	Emotionele coping	SP – Links-socialistisch, populistisch
Dus ja, sporten gamen gewoon even soort van iets waarmee je gewoon even je oogkleppen op kan doen ja een klein beetje ja en dan ook niet schuldig over voelen.	Emotionele coping	SP – Links-socialistisch, populistisch
Je weet gewoon gelijk dat je collega's dat ook zo zien. En dat zij dat ondersteunen.	Emotionele coping	SP – Links-socialistisch, populistisch
Ja binnen mijn fractie hebben wij het daar over. Ik ben met mijn vrouw getrouwd, daar heb ik het ook over.	Emotionele coping	VOLT – Links-progressief, pan-Europees
Ik fiets graag, wielrennen. En dat helpt mij wel echt om... Goed, dat twee keer per week te doen. En dat helpt echt om lekker je hoofd leeg te maken.	Emotionele coping	VOLT – Links-progressief, pan-Europees
Als wij een debat gehad hebben... dan kun je het er ook gewoon even met elkaar over hebben. In een	Probleemgerichte coping	SGP – Christelijk-Rechts, conservatief

veilige setting kun je met elkaar relativeren... op die manier raak je dat toch ook wel weer snel kwijt.		
Dus als er iets is wat ik stressvol vind of zo, dat ik er eigenlijk een beetje zelf voor wegloop en een afspraak voor me uitschuif of de deadline nog maar even...	Probleemgerichte coping	SGP – Christelijk-Rechts, conservatief
Ik zit met Diederik (het SGP-Kamerlid) op één kamer dus als wij een gesprek hierover gehad hebben of er is een debat geweest of zo dan kun je het er ook gewoon even met elkaar over hebben zeg maar dus dat helpt misschien ook al best wel dat je gewoon... ja met elkaar even kunt relativeren en kunt wegen van nou ja deze deze argumenten zijn voorbij gekomen hoe zien wij dat en is het inderdaad zo ernstig als iemand zegt?	Probleemgerichte- en emotionele coping	SGP – Christelijk-Rechts, conservatief
We hebben als partij een open cultuur. Er is genoeg ruimte intern om erover te praten als je het ergens niet mee eens bent... Met mijn vriendin heb ik het er ook wel eens over.	Emotionele coping	VVD – Rechts-liberaal
Sporten helpt mij ook – na het werk een rondje wandelen op het strand is heerlijk om mijn hoofd leeg te maken.	Emotionele coping	VVD – Rechts-liberaal
Ja, en ook mocht het nou echt heel erg hoog oplopen hier, wat eigenlijk nauwelijks gebeurt, dan kan ik ook altijd hier een stukje gaan wandelen. Dat helpt ook wel eens gewoon even een pauze van een half uurtje.	Emotionele coping	VVD – Rechts-liberaal

Ik ga vaak een biertje drinken met mijn vrienden... op het terras kletsen, met z'n allen eten – daar ontspan ik wel van.	Emotionele coping	BoerBurgerBeweging (BBB) – Rechts-gematigd, conservatief
Omdat je weet ik moet er wat harder in gaan want anders krijg ik niet voor elkaar wat ik voor elkaar wil krijgen. Of dat je wat meer ontevredenheid toont in inbrengen. Ja, ik adviseer dan inderdaad wel om de toon aan te passen, op ook echt wat Don Ceder er in dit geval voelt	Probleemgericht coping	ChristenUnie (CU) – Christelijk-sociaal, gematigd
Dus je zet eigenlijk misschien je persoonlijke frustratie, koepel ik het nu even onder, zet je dus om in acties op werk, zogezegd	Probleemgericht coping	ChristenUnie (CU) – Christelijk-sociaal, gematigd
En dan uit je daar even je frustratie over. Dat heb ik ook.	Emotionele coping	ChristenUnie (CU) – Christelijk-sociaal, gematigd
Maar het komt al wel even langs inderdaad in de gesprekken. Met mijn man of met vrienden of familie of zo. En ik pak hem dan ook wel gelijk weer politiek. Van oké, maar wat kunnen wij doen? Kunnen we schriftelijke vragen stellen? Contact met een organisatie die in contact staat met dat gezin. Dus dan ga ik wel met Don even kijken van kunnen we hier nog wat mee? Of kunnen we hiervan leren voor volgende gevallen? Dus dan zoek ik naar je politieke handelingsperspectief.	Emotionele coping & probleemgerichte coping	ChristenUnie (CU) – Christelijk-sociaal, gematigd

Nee, helemaal niet. Nee, eerlijk gezegd niet.	Geen coping	BoerBurgerBeweging (BBB) – Rechts-gematigd, conservatief
---	-------------	--

Bijlage 2: Topiclist

Policy Alienation Theory

Strategische machteloosheid

- In hoeverre voelde u zich in staat om invloed uit te oefenen op het standpunt van uw fractie of partij over het Tweestatussysteem en de ANMW?
- Kunt u een voorbeeld geven van hoe uw invloed er in grote lijnen uit ziet in (het vormen van) het fractiestandpunt?

Tactische machteloosheid

- Kunt u aangeven in hoeverre er ruimte was binnen uw werkzaamheden om na te denken over de praktische uitwerking of gevolgen van deze nieuwe wetten voor uw fractie?

Operationele machteloosheid

- Heeft de nieuwe regelgeving invloed gehad op hoe u uw dagelijkse werk kon uitvoeren?
- Kunt u een voorbeeld geven van iets dat veranderde in uw dagelijkse werkzaamheden door deze beleidswijzigingen? Kon u daar makkelijk mee omgaan of was u gebonden aan strenge procedures en regels?

Maatschappelijke betekenisloosheid

- Denkt u dat deze wetten bijdragen aan wat de samenleving momenteel nodig heeft?

Clientgerichte betekenisloosheid

- Hoe denkt u dat deze beleidsveranderingen uitpakken voor de direct betrokkenen, voornamelijk voor asielzoekers?
- Heeft u het gevoel dat deze wetten effectief en rechtvaardig uitwerken voor de doelgroep?
- Kunt u een situatie beschrijven waarin u twijfelde aan de voordelen van het beleid voor de mensen om wie het gaat? Hoe beïnvloedde dat u persoonlijk of professioneel?

Coping Model

Persoonlijke impact

Ik kan me voorstellen dat het werken aan een intensief dossier zoals migratie persoonlijk impact kan hebben.

- Heeft u effecten gemerkt op uw eigen welzijn, werkplezier of persoonlijke balans als gevolg van dit dossier?
- Welke signalen (bijvoorbeeld stress, frustratie of juist positieve ervaringen) zijn u daarbij opgevallen?

Probleemgerichte coping

- Hoe bent u concreet omgegaan met uitdagingen of knelpunten in uw werk voortkomend uit deze nieuwe asielwetgeving?
- Welke acties heeft u ondernomen om problemen te verminderen of beheersbaar te maken?
- Heeft u daarbij ook weleens ondersteuning gezocht bij collega's of externen om problemen rond het beleid aan te pakken? Hoe hielp dat?

Emotiegerichte coping

- Hoe bent u persoonlijk omgegaan met eventuele stress of emoties rondom dit dossier?
- Welke manieren heeft u gevonden om met gevoelens van frustratie, onzekerheid of spanning om te gaan?
- Heeft u bewust bepaalde methoden toegepast (bijvoorbeeld praten, relativeren, afleiding zoeken) om mentaal in balans te blijven? Hoe effectief waren deze strategieën voor u?

Afsluiting

- Is er nog iets dat u graag wilt toevoegen of benadrukken over uw ervaringen met het Tweestatussysteem en de ANMW dat nog niet aan bod is gekomen?

Bijlage 3: Informed Consent Formulier

Informatie- en toestemmingsformulier

Informatieformulier

Introductie

Mijn naam is Tomas Ansing en ik voer dit onderzoek uit in het kader van mijn masteropleiding aan de Erasmus Universiteit Rotterdam, Erasmus School of Social and Behavioural Sciences. Het doel van mijn onderzoek is om inzicht te verkrijgen in hoe beleidsmedewerkers van politieke partijen in de Tweede Kamer de impact ervaren van recente asielwetten, zoals het tweestatussysteem en de Asielnoodmaatregelenwet, op hun professionele functioneren en persoonlijke belastbaarheid.

Voor vragen of meer informatie over dit onderzoek kun je contact opnemen via: tomasansing@gmail.com en/of t.ansing@tweedekamer.nl

Dataverzameling

Deelnemers zullen worden geïnterviewd aan de hand van een semi-gestructureerd interview van ongeveer 30 minuten. De interviews worden audio-opgenomen en daarna volledig getranscribeerd. Tijdens het gesprek kunnen onderwerpen aan bod komen als werkdruk, beleidsbeleving, copingstrategieën en ethische dilemma's binnen het parlementair werkveld. De verzamelde data wordt uitsluitend gebruikt voor academische analyse.

Potentiële ongemakken en risico's

Er zijn geen fysieke, juridische of economische risico's verbonden aan deelname. Sommige vragen kunnen als gevoelig of persoonlijk worden ervaren, maar er staat u vrij vragen onbeantwoord te laten. Deelname is volledig vrijwillig en kan op ieder moment zonder opgaaf van reden worden beëindigd.

Vergoeding

Voor deelname aan dit onderzoek wordt geen financiële vergoeding verstrekt. Organisator van het interview zal wel een indien gewenst drank naar keuze verschaffen aan de deelnemer.

Vertrouwelijkheid en databescherming

De verzamelde data wordt geanonimiseerd en vertrouwelijk behandeld. Er worden geen namen of andere herleidbare gegevens gepubliceerd. De opnames en transcripties worden opgeslagen op een beveiligde schijf en bewaard voor een periode van 5 jaar, conform de richtlijnen van de Erasmus Universiteit.

Het delen van data

De verzamelde data wordt alleen gedeeld met mijn scriptiebegeleider (dr. I. Baalbergen) en gebruikt voor de analyse en afronding van mijn masterscriptie. De opnames en transcripties worden opgeslagen op een beveiligde schijf en bewaard voor een periode van 5 jaar, conform de richtlijnen van de Erasmus Universiteit.

Vrijwillige deelname en individuele rechten

Uw deelname is vrijwillig en het is mogelijk om op ieder moment te stoppen. Tijdens uw deelname aan het onderzoek heeft u het recht om meer informatie over de dataverzameling en analyse te vragen. Daarnaast heeft u het recht om uw toestemming in te trekken en te vragen naar verwijdering van uw data voordat de dataset is geanonimiseerd of het manuscript is ingeleverd om gepubliceerd te worden. U kunt dit bewerkstelligen door contact op te nemen met Tomas Ansing via bovenstaande mailadressen.

Mocht u klachten hebben aangaande het verwerken van persoonlijke gegevens in dit onderzoek, neem dan gerust contact op met Tomas Ansing.

Toestemmingsformulier

Door het tekenen van dit toestemmingsformulier bevestig ik dat:

- Ik geïnformeerd ben over het doel van het onderzoek, de dataverzameling en het opslaan van data zoals beschreven in het informatieformulier;
- Ik het informatieformulier heb gelezen, of dat het aan me is voorgelezen;
- Ik mogelijkheden heb gehad om vragen te stellen over het onderzoek; de vragen zijn voldoende beantwoord;
- Ik vrijwillig toestemming geef tot deelname aan dit onderzoek;
- Ik begrijp dat er vertrouwelijk wordt omgegaan met de informatie;
- Ik begrijp dat ik de deelname op ieder moment kan beëindigen of het beantwoorden van vragen kan weigeren zonder enige consequenties;
- Ik begrijp dat ik mijn toestemming kan intrekken voor de dataset is ingeleverd voor goedkeuring.

Bovendien geef ik toestemming om:

	Ja	Nee
Ik geef toestemming om audio van het interview op te nemen		
Ik geef toestemming om citaten van mijn interview te gebruiken		
Ik geef toestemming om de naam en/of oriëntatie van mijn partij te vermelden		

Naam van de deelnemer aan het onderzoek: _____

Datum: _____

Handtekening: _____
